Rapport om samfundsansvar 2022

Denne rapport udgør P+'s lovpligtige rapportering om samfundsansvar, jf. § 132 og § 132a i bekendtgørelsen for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser samt Disclosure-forordningen (EU) 2019/2088. Rapporten er godkendt af bestyrelsen den 7. marts 2023.

Indhold

Forord	4
Vores tilgang til ansvarlige investeringer	6
2022 i tal	8
Nye ambitiøse klimamål	10
Nye investeringer i vedvarende energi	14
Fremtidssikrede boliger	16
Menneskerettigheder i højsædet	18
Hvornår skal man investere i statsobligationer?	24
Vi presser på for bankernes grønne omstilling	28
En pension med ekstra højt fokus på bæredygtighed	30
Ny epoke for indflydelse og aktivt ejerskab	34
Indflydelse over for internationale sværvægtere	42
Forventninger til 2023	46
Interne forhold i P+	48
ESG-nøgletal	50
Regnskabspraksis	52

Bilag

Periodiske oplysninger om P+ Livscyklus, P+ Balance, P+ Vælger, P+ Aktiemax, P+ Obligationsmax	58
Periodiske oplysninger om produktet P+ Bæredygtig	70

Forord

Allerede tidligt på året stod det klart, at 2022 ikke ville blive et år helt som normalt. For første gang i dette årtusinde blev vi vidne til en krig på det europæiske kontinent, da Rusland invaderede Ukraine og kastede landet ud i en tragisk situation.

I P+ reagerede vi på Ruslands begyndende eskalering ved at sælge ud af vores russiske statsobligationer allerede i januar. Og da invasionen var en realitet i februar, besluttede vi omgående at sælge de resterende russiske aktier og statsobligationer.

Invasionen kastede også Europa ud i en energikrise, hvor prisen på el og gas pludselig skød voldsomt i vejret. Det har på den korte bane været medvirkende til, at det er gået den forkerte vej med både mange klimamål og det globale forbrug af fossile brændstoffer. Det er alarmerende. Ikke mindst set i lyset af, at FN's klimaprogram, UNEP, i oktober udsendte en rapport, hvor de skriver, at vinduet er ved at lukke, hvis vi skal nå at begrænse de globale temperaturstigninger i tide.

Vi arbejder målrettet på at sænke CO_2-aftrykket fra vores investeringsportefølje i P+, og Parisaftalen er et vigtigt element i vores arbejde med ansvarlige investeringer. Derfor er vi stolte af, at vi i 2022 nåede vores første reduktionsmål tre år før tid. I kraft af en indsats bestående af bl.a. aktivt ejerskab, fravalg og justeringer i porteføljen nåede vi nemlig vores 2025-målsætning om at reducere CO_2-aftrykket fra investeringsporteføljen med 30 pct. sammenlignet med 2019.

Vores ambitioner rækker dog videre end det. Derfor har vi valgt at hæve overliggeren ved at sætte nye mål. Inden udgangen af 2025 skal vi nu opnå en reduktion på 45 pct. Og i 2030 skal CO_2-aftrykket være reduceret med hele 65 pct.

Det er nogle ambitiøse målsætninger. Vi har opnået en væsentlig del af vores reduktioner i kraft af fravalg af bl.a. fossile selskaber. Det kan man kun gøre én gang. Det betyder, at de næste reduktioner bliver vanskeligere, og at vores aktive ejerskab over for de selskaber, vi investerer i, bliver stadig vigtigere.

Vi tager en bred vifte af virkemidler og kanaler i brug for at understøtte en ansvarlig udvikling i de selskaber, vi investerer i. Vi stemmer på generalforsamlinger og går i kritisk dialog – både direkte og via investorsammenslutninger og samarbejdspartnere.

Vi stiller også krav til kapitalforvaltere og bruger vores indflydelse over for dataleverandører for at få dem til at rapportere om problematiske forhold. Og igennem bl.a. høringssvar, udtalelser og debatindlæg arbejder vi for at sætte fokus på vigtige udfordringer og dagsordener.

Men med ca. 3.400 selskaber i porteføljen kan vi ikke prioritere alle temaer og selskaber på samme tid. Derfor står vi ofte over for svære valg, hvor vi skal prioritere vores aktive ejerskab ud fra et samlet hensyn til bl.a. klima, miljø og mennesker og til, hvordan vi udnytter vores ressourcer bedst.

I P+ mener vi, at vi har et ansvar for at være åbne om vores investeringer og prioriteringer. Derfor lægger vi bl.a. vores investeringer i aktier og obligationer åbent frem. Både dem, der indgår i vores standardportefølje, og de særligt udvalgte investeringer, som indgår i P+ Bæredygtig, der har endnu højere fokus på bæredygtighed, som vi lancerede i marts 2022.

Vi håber, at denne rapport vil give et godt indblik i vores arbejde med ansvarlige investeringer, de dilemmaer, P+ har stået over for i 2022, og vores prioriteringer i arbejdet med at sikre ansvarlig pension til dem, der former Danmark.

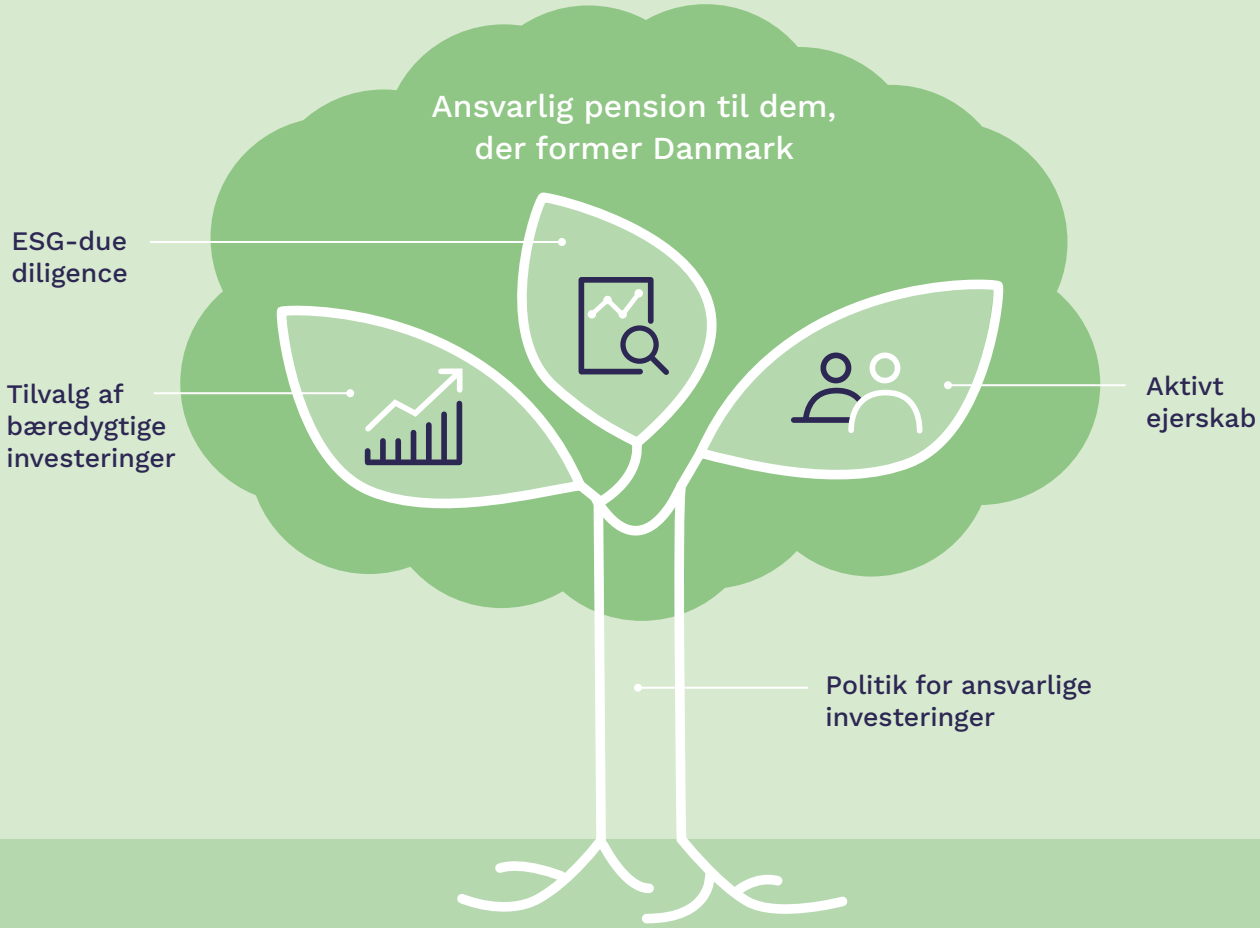

Vores tilgang til ansvarlige investeringer

I P+ arbejder vi målrettet for, at vores mere end 110.000 medlemmers opsparinger bliver investeret ansvarligt.

Vores arbejde med ansvarlighed tager udgangspunkt i lovgivning samt internationale aftaler, retningslinjer og principper, herunder bl.a. UN PRI, OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv samt Paris-aftalen.

Vores politik for ansvarlige investeringer omfatter bl.a. temaerne klima, miljø, ansvarlig skat, ledelsesforhold, antikorruption, bestikkelse, menneske- og arbejdstagerrettigheder.

Som ansvarlig investor er vi opmærksomme på, at vores investeringer kan have både positiv og negativ indvirkning på de nævnte temaer. Og vi arbejder fokuseret på at forebygge og håndtere negativ indvirkning.

Vores arbejde med ansvarlige investeringer er baseret på tre grene.

For det første tilvælger vi aktivt bæredygtige investeringer.

For det andet foretager vi såkaldt ESG-due diligence. Det betyder, at vi foretager en grundig vurdering af investeringshensyn til miljø og klima (*Environment*), sociale (*Social*) og ledelsesmæssige forhold (*Governance*).

For det tredje udøver vi aktivt ejerskab. Det vil sige, at vi arbejder for at påvirke de selskaber, vi investerer i, så de udvikler sig i overensstemmelse med vores politik for ansvarlige investeringer.

Ved at fokusere på de tre områder vurderer vi, at vi bedst kan arbejde for en bæredygtig udvikling.

Fravalg er ikke en bærende gren

Når investorer fravælger at investere i et selskab, får det ofte stor opmærksomhed. Men når man fravælger et selskab, forringer man samtidig sine muligheder for at presse på for en ansvarlig udvikling i selskabet.

I P+ ser vi derfor fravalg som ét blandt mange andre redskaber i vores værktøjskasse – ikke som et mål i sig selv.

Hvis dialogen er udsigtsløs, kan vi vælge selskaber fra. Men vi prioriterer som udgangspunkt aktivt ejerskab. På den måde mener vi, at vi bedst understøtter en reel omstilling og udvikling.

Fokuspunkter i 2022

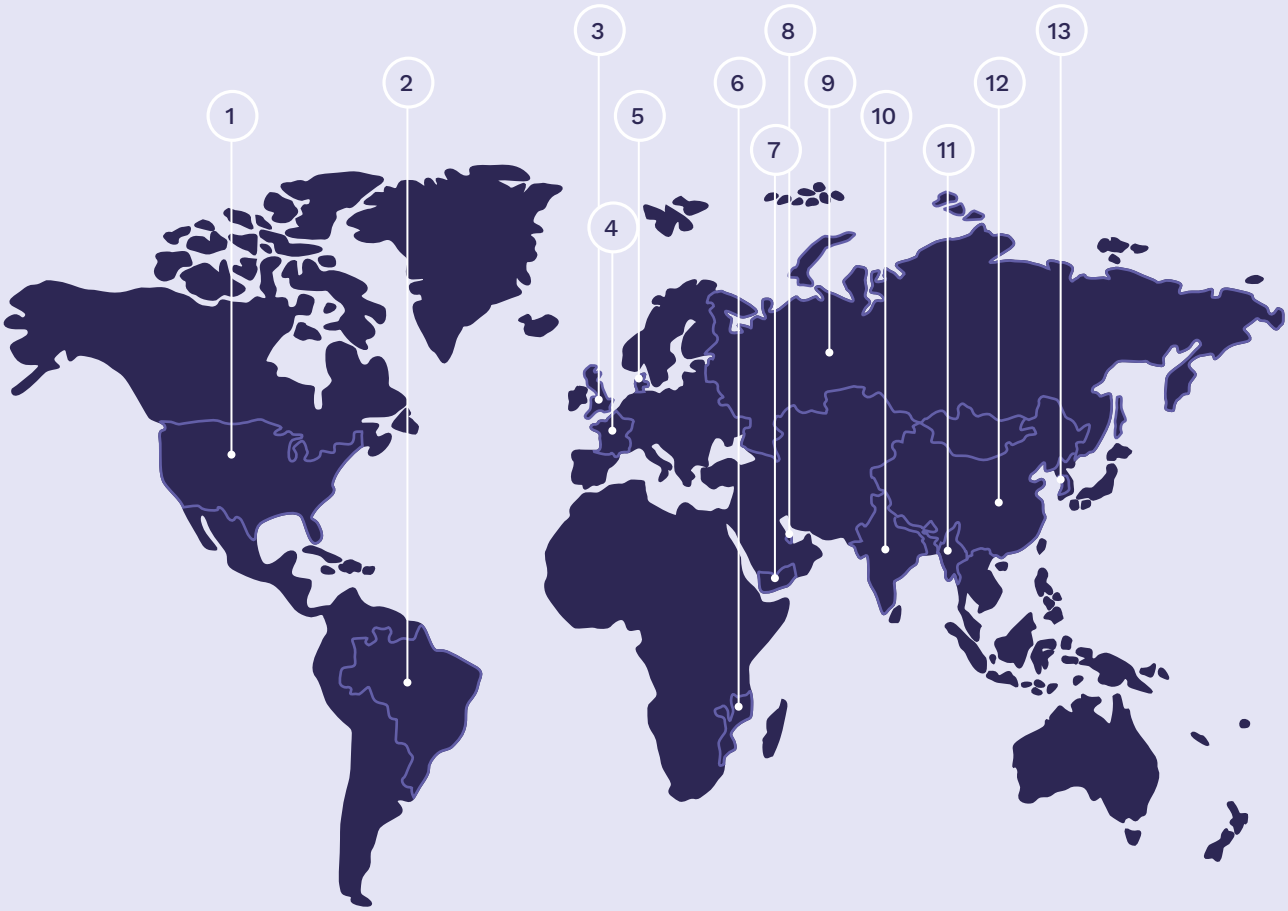

1: Amerikansk klimaskepsis
Samarbejdspartner sponsorerede klimaskeptisk konference, s. 43

2: Soja og solceller i Brasilien
P+ investerer i vedvarende energi i Brasilien, s. 15, og er i kritisk dialog med sojaproducent, s. 20

3: Britisk sikkerhedsfirma fravalgt
Britiske G4S har problemer med menneskerettigheder, s. 37

4: Fransk fond understøtter bæredygtig udvikling
P+ investerer en halv mia. kr. i ansvarlig infrastruktur, s. 15

5: Fremtidssikrede danske ejendomme
Svanemærkede og energirigtige boliger, s. 16

6: Kontrovers i Mozambique gik under radaren
Dataleverandør overså negativ indvirkning på mennesker og miljø, s. 43

7: Konflikten i Yemen og investeringer i våben
Vi har justeret vores tilgang til fravalg af våbenselskaber, s. 22

8: Nej tak til Qatar
Vi ønsker ikke at investere i Qatar. Og vi sætter fokus på menneskerettigheder og korruption over for FIFAs sponsorer i forlængelse af VM, s. 26

9: Farvel til Rusland
Rusland blev omgående sat på vores fravalgsliste efter invasionen af Ukraine, s. 26

10: Investeringer i indisk infrastuktur
Vores chef for ansvarlige investeringer inspicerede indiske investeringer, s. 14

11: Militærregimet i Myanmar
P+ monitorerer selskaber med relation til Myanmars militærregime, s. 20

12: Tvangsarbejde i Kina
Kan komponenter i solceller kobles til tvangsarbejde i Kina? s. 20

13: Skærpet dialog med sydkoreanske Samsung
Vi har stillet skarpt på Samsungs grønne omstilling, s. 36

CO_2-reduktion i investeringsporteføljen siden 2019

>30 pct.

Frasalg af fossile og CO_2-intensive selskaber siden 2019

2,0 mia. kr.

Investeringer i fonde, som har klassificeret sig som fuldt eller delvist bæredygtige iht. EU's Disclosureforordning, siden 2019

31,5 mia. kr.

Generalforsamlinger, vi har stemt ved

3.189

20 største CO_2-udledere: Vi udøver skærpet aktivt ejerskab over for de største CO_2-udledere i vores portefølje.

66 dialoger om sociale forhold, herunder menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder.

53 pct. af alle nye fondsinvesteringer har klassificeret sig som fuldt eller delvist bæredygtige iht. EU's Disclosureforordning.

Nye ambitiøse klimamål

P+ har fortsat arbejdet målrettet med klima i 2022. Det betyder, at vi allerede har nået vores første 2025-mål. Derfor hæver vi barren yderligere.

I november 2021 satte vi tre ambitiøse klimamål.

For det første ville vi føre skærpet aktivt ejerskab med de 20 største CO_2-udledere i vores portefølje.

For det andet skulle 15 pct. af porteføljen være investeret i klimavenlige investeringer senest i 2030.

For det tredje skulle CO_2-aftrykket fra vores investeringer reduceres med 30 pct. inden udgangen af 2025 sammenlignet med 2019.

Reduktionsmål i hus – erstattes af nye

Det oprindelige 2025-mål om at reducere CO_2-aftrykket med 30 pct. blev dog allerede indfriet i 2022.

Derfor har P+ hævet overliggeren med nye ambitiøse reduktionsmål: I 2025 skal vi opnå en CO_2-reduktion på 45 pct. Og vi har samtidig vedtaget, at reduktionen skal nå op på 65 pct. inden udgangen af 2030.

Begge reduktionsmål for 2025 og 2030 er mellemlandinger på vej mod det langsigtede mål om, at hele porteføljen skal være klimaneutral senest i 2050, som P+ har forpligtet sig på igennem investorinitiativet Net-Zero Asset Owner Alliance.

Ligesom det tidligere 2025-mål gælder de nye mål både for aktier, erhvervsobligationer og de ejendomme, som P+ ejer direkte. Som noget nyt omfatter 2030-målet også investeringer i infrastruktur.

Vores vej til klimaneutralitet kan ses på figur 1.

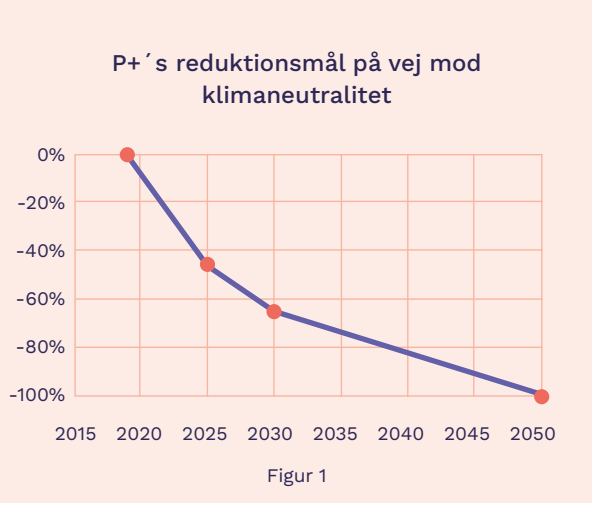

Figur 1

Aktivt ejerskab og frasalg for 2 mia. kr.

Forklaringen bag, at det første reduktionsmål kom i hus allerede tre år før tid, er, at vi igennem en årrække har arbejdet målrettet på at nedbringe vores CO_2-aftryk via en bredspektret indsats.

Vi har haft særligt fokus på de største CO_2-udledere i vores portefølje, hvor vi har ført aktivt ejerskab med henblik på at understøtte, at deres klimaambitioner faktisk bliver til klimahandlinger. En væsentlig del af årsagen til, at vi har nået vores klimamål hurtigere end først forventet, er netop, at de selskaber, vi investerer i, har reduceret deres CO_2-udledning.

Sideløbende med vores aktive ejerskab har vi fravalgt en række selskaber med stor CO_2-udledning. Det har vi gjort for at imødekomme ønsker fra vores medlemmer, og fordi vi har vurderet, at selskabernes omstilling går for langsomt.

Siden 2019 har vi på den baggrund frasolgt fossile og CO_2-intensive selskaber for i alt 2 mia. kr. Der er bl.a. tale om forsynings-, olie-, gas- og kulselskaber foruden en række stål-, cement- og industriselskaber med store CO_2-aftryk.

De sværeste reduktioner venter forude

Vi mener, at vores målsætninger for 2025 og 2030 er ambitiøse. Vi har opnået markante reduktioner ved at fravælge eksempelvis fossile selskaber, som man kun kan gøre én gang.

Det betyder, at de næste reduktioner i høj grad skal opnås igennem vores aktive ejerskab med de selskaber, vi investerer i.

Sideløbende vil vi arbejde for standardiserede måle- og beregningsmetoder og for at styrke kvaliteten af klimadata fra vores porteføljeselskaber.

Det skal sikre, at både vi og selskaberne selv har et opdateret og solidt datagrundlag at styre efter på vejen mod klimaneutralitet senest i 2050.

Dilemma: Kul blev det nye sort i 2022

Den energikrise, som startede med Ruslands invasion af Ukraine, har betydet, at man rundt om i Europa måtte kigge sig om efter energiformer, der kan erstatte den russiske gas, som mange lande igennem årene har gjort sig afhængige af. Det har blandt andet medført, at flere lande har øget deres forbrug af kul.

I 2021 udgav det internationale energiagentur, IEA, en rapport, hvor de advarede om, at verdens kulforbrug i 2022 vil ramme det højeste niveau nogensinde.

Kina og Indien står for langt størstedelen af verdens kulforbrug, men udviklingen gik også den forkerte vej i Europa i 2022. Blandt andet har Tyskland valgt at genåbne kulkraftværker for at spare på den russiske naturgas.

Selv herhjemme meddelte Danmarks grønne frontløber, Ørsted, at de måtte udskyde den ellers planlagte udfasning af kul til 2024.

I P+ stillede de stigende aktiekurser for kul og fossile brændsler os over for et dilemma.

På den ene side steg fossile aktier i værdi i en periode, hvor aktiemarkederne over en bred kam gav store negative afkast.

På den anden side har vi vedtaget, at selskaber, der udvinder kul, dem har vi nultolerance overfor i P+. Vi mener ikke, at udvinding af kul er forenelig med Paris-aftalen og vores ønske om at være en ansvarlig investor. Og vi har ikke set forretningsmodeller fra kulselskaber, der har overbevist os om, at de vil være i stand til at omstille sig. Vi tror, at de på langt sigt vil være en dårlig investering.

Derfor har vi holdt fast i vores nultolerance og vores fravalg af selskaber, der udvinder kul – både for klimaets og vores medlemmers opsparingers skyld på langt sigt.

Falder afkastet sammen med CO_2-aftrykket?

2022 var præget af store prisstigninger på både gas og olie. Det gav fremgang til fossile selskaber. Isoleret set kunne det derfor have medvirket til et bedre afkast i 2022, hvis vi havde haft flere fossile selskaber i porteføljen.

I 2021 var billedet dog et andet. Her klarede de fossile selskaber sig dårligere end markedet.

Pension er en langsigtet investering. I Danmark har vi besluttet, at vi senest i 2050 skal være uafhængige af olie, kul og gas. Samme år skal hele EU være klimaneutral.

Derfor tror vi på, at selskaber, der kan leve op til Paris-aftalen på den lange bane, vil klare sig bedre. Så selvom der på den korte bane uden tvivl vil være både op- og nedture til fossile selskaber, og der vil være perioder, hvor de ligesom i 2022 klarer sig godt, er de ikke en del af vores langsigtede investeringsstrategi, med mindre de viser meget tydelige tegn på omstilling. På den lange bane tror vi derfor også, at vores mål om en CO_2-neutral portefølje understøtter vores lovbestemte formål om at opnå det højest mulige afkast til vores medlemmer.

Som ansvarlig investor er vi optaget af, at vores investeringer bidrager til reel omstilling, og vi er forpligtet til at monitorere de selskaber, vi investerer i. I november 2022 var vores chef for ansvarlige investeringer, Kirstine Lund Christiansen, derfor i Indien for at inspicere investeringer, som P+ er med i via Verdensmålsfonden, og vurdere nogle mulige nye investeringer. Turen gik bl.a. til en indisk solcellefarm, som P+ har investeret i, og som forsyner lokale virksomheder med grøn strøm.

Nye investeringer i vedvarende energi

2022 bød på nye investeringer i vedvarende energi på tværs af flere kontinenter.

I 2022 investerede P+ en halv mia. kr. i en ny fond fra den franske kapitalforvalter Antin Infrastructure Partners, der er specialist i alternative investeringer i bl.a. vedvarende energi, transportsektoren og digital infrastruktur.

Med fonden har P+ adgang til en række interessante alternative investeringer inden for bl.a. vedvarende energi i Europa og Nordamerika. Derfor har vi også sat ca. 375 mio. kr. af til yderligere co-investeringer sammen med fonden.

Fondens første investering blev lagt i det tyske selskab Blue Elephant Energy, der i dag driver 67 solcelle- og 13 vindmølleparker i otte forskellige lande.

Øget transparens

Som investor er det væsentligt sværere at få adgang til bæredygtighedsdata om alternative investeringer, end det er at få data om eksempelvis børsnoterede aktier. Det skyldes, at alternative investeringer ikke er børsnoterede og dermed ikke er underlagt de samme standardiserede rapporteringskrav som børsnoterede aktier.

I P+ prioriterer vi derfor at investere i fonde, der bidrager til øget transparens, når det er muligt.

Antin har klassificeret den nye fond, som P+ har investeret i, som en såkaldt artikel 8-investering iht. EU's Disclosureforordning. Det betyder kort fortalt, at Antin bl.a. er forpligtet til at være transparente om, hvordan fondens investeringer fremmer miljømæssige og sociale karakteristika, har potentielle negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer, og hvordan de tager højde for, at bæredygtighedsricisi kan påvirke værdien af en investering, når de investerer.

Investeringen bidrager dermed både til øget ansvarlighed og transparens i P+'s alternative investeringer.

I 2022 havde 41 pct. af de fonde, vi investerede i, klassificeret sig som delvist bæredygtige under artikel 8. Derudover har 12 pct. klassificeret sig som fuldt bæredygtige under artikel 9. Og vi forventer, at det fremover vil udgøre en endnu større andel.

P+ investerer i vedvarende energi i Brasilien

Siden 2018 har P+ investeret i den såkaldte Verdensmålsfond, der er drevet af den selvejende statslige fond, Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU).

Målet med Verdensmålsfonden er at fremme FN's 17 Verdensmål ved at tilbyde risikovillig kapital til kommercielle bæredygtige projekter i udviklingslande og vækstmarkeder.

Fonden har bl.a. bidraget til tæt på 1.000 megawatt vedvarende energi fra sol, vind og vand, der samlet set vil føre til en estimeret CO_2-reduktion på 1,2 mio. tons om året.

Via fonden er P+ også medinvestor i en investering på 85 millioner amerikanske dollar i det brasilianske energiselskab Origo Energia.

Origo Energia leverer strøm til mere end 50.000 forbrugere og mindre virksomheder via en række mindre solcelleanlæg, der typisk ligger uden for de store byområder. På den måde bidrager selskabet til at udvide adgangen til vedvarende energi og øger forsyningssikkerheden.

Investeringen fra Verdensmålsfonden skal bidrage til, at Origo Energia kan fremskynde opførelsen af nye solcelleparker og udvide sin service til nye områder i landet.

Dermed er investeringen med til at udbrede adgangen til vedvarende energi og understøtte den grønne omstilling i Brasilien.

Fremtidssikrede boliger

Vi renoverer løbende vores ejendomsportefølje for at sikre energirigtige og fremtidssikrede boliger til gavn for både lejerne og klimaet.

Forbedret energimærke

I 2014 havde størstedelen af P+'s danske ejendomme energimærke D eller dårligere.

Siden da har vi gennemført omfattende energirenoveringer af bl.a. varmecentraler og varmedistributionsanlæg. Vi har også opnået energibesparelser i forbindelse med moderniseringer og større generelle renoveringsarbejder som eksempelvis udskiftning af tag, vinduer og isolering.

Det har medvirket til, at CO_2-udledningen fra de direkte ejede danske ejendomme er reduceret med over 30 pct. siden 2019, og størstedelen af ejendommene har i dag fået forbedret deres energimærke, så næsten 90 pct. har opnået energimærke A, B eller C.

P+ opfører svanemærkede boliger

Dalhusene i Vanløse er en af de ejendomme, der har været igennem en omfattende renovering. Her har P+ samtidig opført 36 svanemærkede tagboliger. Svanemærkningen betyder, at energiforbruget er lavt, at både byggematerialer og kemiske produkter lever op til skrappe krav til miljø- og sundhedsskadelige stoffer, og at byggeaffaldet fra projektet er blevet sorteret og recirkuleret.

Samtidig har udskiftningen af taget, efterisolering og renovering af kælderen betydet, at de øvrige beboere har fået et energiforbrug, der er mellem 10 og 15 pct. lavere end tidligere.

Plads til biodiversitet

De seneste års mange energirigtige renoveringer har haft en utilsigtet effekt på den danske bestand af mursejlere. I takt med at huller og sprækker i gamle tagkonstruktioner tætnes, forsvinder den fredede fugls typiske redepladser. Og netop mangel på redepladser er en af hovedårsagerne til, at bestanden af mursejlerne ifølge Dansk Ornitologisk Forening er gået tilbage med mindst en fjerdedel.

Da vi i forbindelse med renoveringen af Dalhusene blev opmærksomme på, at der var ynglende mursejlere i gavlene, valgte vi derfor at integrere nye redepladser i byggeriet.

Der blev bl.a. indkøbt 36 redekasser og brugt specialfremstillede mursten med flyvehuller, der er tilpasset mursejlerne, i de renoverede gavle.

Det har betydet, at mursejlerne stadig trives i Dalhusene. Og det er et eksempel på, hvordan vi indtænker hensyn til både biodiversitet og ansvarlighed i en bred forstand, når vi renoverer.

Kan teknologi hjælpe til at spare på CO_2'en?

Vi vil også gerne hjælpe vores lejere til en bæredygtig adfærd. Derfor valgte vi i 2022 at teste nye teknologier, der kan hjælpe lejere med at spare på CO_2-forbruget.

I et pilotprojekt på Frederiksberg tester vi en række bæredygtige løsninger, hvor toilettet eksempelvis genbruger vandet fra håndvasken.

Der er også installeret sensorer i alle rum, der registrerer CO_2-niveau, temperatur og luftfugtighed. Resultaterne vises på en touchskærm i lejligheden, så man løbende kan monitorere, hvornår det eksempelvis er tid til at lufte ud eller skrue ned for varmen.

Menneskerettigheder i højsædet

Også i 2022 var respekt for menneskerettigheder et af de vigtigste fokusområder i vores arbejde med ansvarlige investeringer.

De seneste år har der været stort fokus på både investorers og selskabers arbejde med grøn omstilling og CO_2-reduktioner. I P+ mener vi, det er vigtigt, at vi bliver lige så dygtige til at arbejde med social ansvarlighed, som vi er blevet på klimaområdet.

I dag tager vores arbejde med ansvarlige investeringer bl.a. afsæt i FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv. Og arbejdet med menneske- og arbejdstagerrettigheder er både en central del af vores dialog med selskaber og en vigtig del af vores due diligence, når vi vurderer og stiller krav til vores investeringer.

Det fundament vil vi fremover bygge oven på. Det vil vi bl.a. gøre ved at videreudvikle vores principper og krav til selskaber og kapitalforvaltere om, hvordan vi forventer, at de arbejder med menneskerettigheder.

Nødvendigt at hæve overliggeren

I 2022 har flere rapporter vist, at der stadig er plads til forbedringer både på selskabs- og investorsiden i forhold til at sikre respekt for menneskerettigheder.

I oktober 2022 kunne Institut for Menneskerettigheder fortælle, at flere af de største danske selskaber stadig mangler at dokumentere, at de lever op til de eksisterende retningslinjer.

Og på investorsiden viste en rapport fra World Benchmarking Alliance, at det kun er tre pct. af de 400 største institutionelle investorer på verdensplan, der rapporterer om risici og indvirkninger på menneskerettigheder i forbindelse med deres investeringer.

En del af forklaringen skal formentlig findes i, at der mangler fælles definitioner, opgørelsesmetoder og robuste data om indvirkning på menneskerettigheder og social ansvarlighed.

Som en del af vores arbejde med ansvarlige investeringer sætter vi derfor løbende fokus på behovet for internationale rammeværktøjer, metoder og en taksonomi for social ansvarlighed, som det er sket på klimaområdet.

I P+ ser vi positivt på, at EU arbejder på et forslag om "Corporate Sustainability Due Diligence". Forslaget betyder kort fortalt, at store virksomheder bliver forpligtet til at identificere og adressere deres negative indvirkninger på både miljø og menneskerettigheder. Forpligtelsen gælder desuden også både deres datterselskaber og de aktiviteter, der udføres af deres forretningspartnere.

Vi ser dog gerne, at forslaget bliver endnu mere ambitiøst. I sin nuværende form vil det nemlig kun omfatte de største og dermed ganske få virksomheder. P+ vil sammen med flere andre danske pensionsselskaber, der hører til blandt Europas største, eksempelvis ikke være omfattet af reglerne. Det, mener vi, er uhensigtsmæssigt. For som investor bør vi være omfattet af de samme krav, som vi stiller til andre.

Vi holder Ørsted fast på social ansvarlighed

I 2022 gik P+ sammen med 220 internationale investorer i samarbejdet PRI Advance. Formålet med samarbejdet er at få virksomheder til at øge deres fokus på menneskerettigheder.

I P+ er vi bl.a. udvalgt til at holde danske Ørsted fast på respekt for menneskerettigheder. Det betyder, at vi sammen med andre udvalgte investorer vil føre særligt aktivt ejerskab med Ørsted med henblik på, at selskabet øger sit fokus på menneskerettigheder igennem hele værdikæden.

Som en del af samarbejdet vil vi løbende rapportere om vores aktive ejerskab over for Ørsted.

Hvad vægter højest, når klima og menneskerettigheder støder sammen?

Hvis vi skal nå målene i Paris-aftalen, har vi brug for flere grønne investeringer. Men det er vigtigt, at grønne investeringer også er socialt ansvarlige.

Som investor står vi af og til over for dilemmaer, hvor de to hensyn støder sammen. Hvad skal man så vægte højest?

Et af dilemmaerne handler om danske Vestas. Selskabet har opstillet vindmøller i 88 lande og er blandt de førende i verden inden for vedvarende energi. Det gør Vestas til en vigtig del af den grønne omstilling.

Men Vestas har i de seneste år også været sat i forbindelse med en række kontroverser, hvor selskabets vindmøller er blevet opført på steder, hvor lokalbefolkningen klager over ikke at være blevet inddraget i processerne. Selvom hovedansvaret ikke ligger hos Vestas som underleverandør, har de ifølge internationale retningslinjer et selvstændigt ansvar for at inddrage de grupper, der bliver berørt.

I Norge har Vestas eksempelvis leveret vindmøller til Europas største landbaserede vindkraftværk med i alt 278 vindmøller.

I 2022 afgjorde den norske højesteret imidlertid, at over halvdelen af vindmøllerne er blevet opført uden gyldige tilladelser, og at de krænker de lokale samers rettigheder ved at sætte deres rensdyrdrift og traditionelle levevis under pres.

I P+ ønsker vi at understøtte den grønne omstilling, og derfor hilser vi Vestas' bidrag til en øget produktion af vedvarende energi velkommen. Men vi har samtidig gjort vores samarbejdspartnere opmærksom på kontroversen og bedt dem om at sætte fokus på den i deres dialog for at understøtte, at Vestas' bidrag til den grønne omstilling også er socialt ansvarlig.

Et andet dilemma, hvor behovet for vedvarende energi og menneskerettigheder støder sammen, handler om produktionen af solceller.

I 2022 var der flere meldinger om, at centrale komponenter til solceller stammer fra tvangsarbejde i Kina. I P+ er vi opmærksomme på dilemmaet, og vi er ved at udarbejde en kortlægning af, om selskaber i vores portefølje kan være forbundet med tvangsarbejde i Kina i deres forsyningskæder. Vi vil offentliggøre kortlægningen i løbet af 2023.

Kritisk dialog med brasiliansk sojaforhandler

I september 2022 blev vi opmærksomme på, at en af verdens største sojaforhandlere, Bunge, var anklaget for at fordrive oprindelige befolkningsgrupper i det sydvestlige Brasilien.

Beskyldningen går på, at Bunge har opkøbt soja fra en plantage, der ligger på jord, der tilhørte det oprindelige folk Guarani Kaiowá, inden de blev fordrevet fra området for at gøre plads til landbruget.

Ifølge FN's Deklaration om Oprindelige Folks Rettigheder har oprindelige folk ret til jord, territorier og ressourcer, som de traditionelt har ejet eller beboet.

Vi kontaktede derfor selskabet og satte fokus på både problemet med tvangsforflytningen af det oprindelige folk og problemer med skovrydning. Og gennem vores samarbejdspartner udfordrer vi løbende selskabet på, hvordan det vil udbedre sin negative indvirkning, og vi vurderer, om det gør det i tilstrækkelig grad.

Fokus på Myanmar

Siden Myanmar i 2021 var udsat for et militærkup,

har P+ lagt pres på selskaber med relation til militærregimet i landet.

Umiddelbart efter militærkuppet øgede vi vores monitorering af de porteføljeselskaber, som, vi vurderede, potentielt kunne bidrage til negativ indvirkning på menneskerettigheder som følge af deres relation til militærregimet.

Målet har været at skabe en bedre indsigt i selskabernes relation til militærregimet og i, hvordan de enkelte selskaber har forholdt sig til situationen i Myanmar. Samtidig har vi ønsket at påvirke selskaberne til at forholde sig til deres relation til militærregimet gennem aktivt ejerskab.

Nu har bryggeriet Kirin og softwarevirksomheden Infosys droppet samarbejdet med militærregimet i Myanmar. Kirin har valgt helt at trække sig fra landet og har ophævet sit joint venture med det militærejede konglomerat MEHL (*Myanmar Economic Holdings Public Company Limited*). Og Infosys har ophævet sit samarbejde med Myawaddy Bank, der ligeledes er ejet af MEHL.

For at øge åbenheden om vores ansvarlige investeringer, dilemmaer, prioriteringer og aktive ejerskab og give vores medlemmer et større indblik i, hvad deres pension bliver investeret i, har P+ valgt at offentliggøre listen over de porteføljeselskaber, som, vi vurderer, fortsat har en problematisk relation til militærregimet i Myanmar.

Du kan se listen over selskaberne på pplus.dk, ligesom de også indgår på vores seneste observationsliste på vores hjemmeside.

Krigen i Yemen og investeringer i våben

Krigen i Yemen opstod i efterdønningerne af det arabiske forår og er siden eskaleret. På den ene side står en koalition af Saudi Arabien, De Forenede Arabiske Emirater og syv andre lande. På den anden side står Houthi-bevægelsen.

En ekspertgruppe fra FN har rapporteret, at der er en begrundet formodning om, at begge parter har begået og fortsætter med at begå seriøse overtrædelser af menneskerettigheder og international humanitær lov, hvor nogle aktiviteter tenderer til krigsforbrydelser. Men hovedansvaret for de mange ofre ligger ifølge FN på koalitionslandene.

Der er bl.a. meldinger om drab på civile, tortur, seksuelle overgreb og manglende adgang til en retfærdig rettergang. I 2020 kategoriserede FN på den baggrund situationen i Yemen som den største humanitære krise i verden.

På generalforsamlingen i 2021 i P+ blev der vedtaget et medlemsforslag om at foretage et investeringsstop i virksomheder, der leverer våben eller militært udstyr til Saudi Arabien og De Forenede Arabiske Emirater.

På den baggrund fravalgte vi i 2021 investeringer i 19 selskaber, der i perioden efter 2016 havde solgt våben eller militært udstyr til de to koalitionslande.

I 2022 genbesøgte bestyrelsen i P+ derfor beslutningen fra 2021 og vedtog ved den lejlighed at justere den metode, som P+ har brugt til at fravælge våbenselskaber.

Efterfølgende har verden ændret sig. Det stiller os over for et dilemma, der handler om, hvordan man implementerer medlemsbeslutningen bedst muligt i praksis, når våbenselskabernes aktiviteter eller forudsætningerne ændrer sig, og beslutningen principielt er permanent.

Skal et selskab, der har leveret våben til et koalitionsland, være fravalgt, så længe konflikten varer? Eller så længe der foregår krigshandlinger, som overtræder international humanitær lov? Og hvordan skal man i så fald afgøre det? Skal et selskab, der eksempelvis indgik en kontrakt for fem år siden, men ikke har indgået nye kontrakter siden, fortsat være fravalgt? Eller skal listen opdateres løbende, så selskaber bliver vurderet og valgt til eller fra på baggrund af de nyeste data?

I P+ opererer vi ikke med permanente fravalg. Tværtimod står vi løbende klar til at inkludere selskaber, hvis de viser fremskridt og ikke længere handler i strid med vores fravalgskriterier.

Det betyder, at P+ fremover vil fravælge våbenselskaber, som har indgået nye kontrakter med Saudi Arabien eller De Forenede Arabiske Emirater inden for det seneste år, når vi som minimum én gang om året gennemgår vores portefølje.

Ud af de 19 våbenselskaber, som blev fravalgt i 2021, har de 16 ikke indgået nye kontrakter det seneste år. De vil derfor ikke længere være omfattet af vores fravalg.

I forbindelse med gennemgangen af vores portefølje fandt vi frem til to nye selskaber, der i mellemtiden har indgået en kontrakt med Saudi Arabien eller De forenede Arabiske Emirater. De to selskaber, LIG Nex1 og Hanwha Aerospace, er derfor sat på vores fravalgsliste.

Det betyder, at P+ fra januar 2023 har fravalgt følgende fem våbenselskaber:

- Raytheon Technologies Corp.
- Lockheed Martin Corp
- Dassault Aviation SA
- LIG Nex1 Co. Ltd.
- Hanwha Aerospace Co. Ltd.

Frasortering af våben i P+ Bæredygtig

I P+ skal vi rumme mere end 110.000 akademikeres holdninger til bl.a. investeringer i våben. Samtidig er det vores fornemste opgave at sikre det bedst mulige afkast til deres opsparinger.

Hvis man som medlem ønsker en skrappere frasortering af våbenselskaber, har man mulighed for at vælge P+ Bæredygtig. Her frasorterer vi alle selskaber, hvor mere end 1 pct. af omsætningen stammer fra civile skydevåben, eller hvor mere end 5 pct. af omsætningen stammer fra militærudstyr. Vi frasorterer desuden også selskaber, der har industriforbindelser til kontroversielle våben såsom klyngebomber, kemiske og biologiske våben.

Hvornår skal man investere i statsobligationer?

Vi overvåger landes adfærd og revurderer mindst én gang om året vores tilgang til investeringer i lande for at beslutte, om der er lande, vi skal vælge til eller fra.

I P+ investerer vi i mange forskellige aktiver for at sprede risikoen og opnå det bedst mulige afkast til vores medlemmer. Noget af det, vi investerer i, er obligationer, der er udstedt af lande eller offentlige myndigheder.

Vi investerer typisk i grupper af lande på samme tid, fordi de er en del af samme benchmark. Derudover vælger vi også enkelte lande fra eller til.

Når vi beslutter, om vi skal investere i et land, sker det det altid ud fra en samlet vurdering af de finansielle forhold og en vurdering af de sociale, klima-, miljø- og ledelsesmæssige forhold i landet.

I nogle tilfælde fravælger vi desuden lande, hvor vi vurderer, at borgerne mangler fundamentale frihedsrettigheder, eller hvis landet har alvorlige problemer med korruption.

Hvornår skal man fravælge et land?

Vi overvåger landes adfærd for at vurdere, om de lever op til vores politik for ansvarlige investeringer. Og vi foretager en revurdering af vores tilgang til lande mindst én gang om året. På den baggrund beslutter vi, om der er lande, som vi skal til- eller fravælge.

I modsætning til vores investeringer i aktier og erhvervsobligationer udøver vi ikke aktivt ejerskab over for lande.

Når vi fravælger et land, betyder det, at vi hverken investerer i landets statsobligationer eller i obligationer, der er udstedt af offentlige myndigheder i landet. Når vi frasorterer et land i P+ Bæredygtig går vi skridtet videre og frasorterer desuden aktier i alle virksomheder, hvor staten ejer mere end 50 pct. af selskabet.

I dag har vi fravalgt 24 lande i standardporteføljen. Derudover har vi frasorteret yderligere 39 lande i P+ Bæredygtig.

Du kan se, hvilke lande P+ har investeringer i, på vores hjemmeside. Her kan du også se de lande, vi har valgt fra i standardporteføljen.

Fokus på FIFAs sponsorer

I forbindelse med afviklingen af VM i fodbold i Qatar var det ikke kun problemerne med landets forhold til menneskerettigheder, der blev tydelige. Problemerne ved den korruptionsramte fodboldorganisation, FIFA, kom endnu en gang frem i lyset.

I P+ bad vi derfor en samarbejdspartner, der varetager dialog på vores vegne, om at gå i dialog med FIFAs største partnere og sponsorer om deres sponsorater til organisationen.

Via vores samarbejdspartner har vi bl.a. været i dialog med den sydkoreanske bilproducent Hyundai, der har været FIFA-sponsor siden 1999.

I vores samarbejdspartners dialog med selskabet har Hyundai anerkendt udfordringerne med menneskerettigheder. Og de har selv taget emnet op med FIFA.

Det er glædeligt, at Hyundai på denne måde bruger deres indflydelse over for FIFA. Det vil vi holde dem op på. Ligesom vi vil tage emnet op med andre store FIFA-sponsorer.

Farvel til Rusland

Allerede op til Ruslands invasion af Ukraine begyndte vi at sælge ud af vores russiske statsobligationer. Og da invasionen blev en ulykkelig realitet i februar 2022, blev Rusland omgående sat på vores fravalgsliste, og den resterende del af obligationerne sat til salg.

Køberne har dog ikke stået i kø. Derfor har vi fortsat en ganske lille beholdning af russiske statsobligationer, som vi arbejder på at skille os af med.

Nej tak til Qatar

I P+ modtager vi eksterne vurderinger af landes sociale, miljø- og ledelsesmæssige forhold. Lande, der bliver tildelt en lav ESG-score af vores dataleverandør, bliver automatisk sat på vores fravalgsliste.

Qatar er ikke et af de lande, der får den laveste ESG-score. Derfor er landet ikke automatisk sat på vores fravalgsliste. Det er dog ikke ensbetydende med, at vi ønsker at investere i landet.

I P+ ser vi kritisk på Qatars behandling af migranter og landets forhold til menneskerettigheder. Derfor har vi ingen investeringer i qatarske statsobligationer eller i obligationer udstedt af offentlige myndigheder i landet. Og medmindre vi ser afgørende fremskridt i landet, er det heller ikke noget, vi kommer til at gøre fremover.

Vi presser på for bankernes grønne omstilling

Vi har skærpet fokus på banksektorens investeringer og udlån som en del af vores aktive ejerskab.

Som institutionel investor kan P+ spille en vigtig rolle i den grønne omstilling i kraft af vores investeringer. Det samme kan bankerne i kraft af deres udlån og investeringer.

Derfor presser vi løbende på for, at de banker, vi investerer i, skal reducere deres CO_2-aftryk ved at udfase både deres finansiering af og investeringer i selskaber og projekter, der ikke lever op til målene i Paris-aftalen.

Vi opfordrer samtidig til, at de øger deres finansiering af klimavenlige aktiviteter for derved at accelerere den grønne omstilling.

Det følger vi op på ved bl.a. at stemme for klimaansvarlige forslag på bankernes generalforsamlinger.

Når man opgør, hvilke danske pensionsselskaber der mest konsekvent stemmer for klimaansvarlige forslag på bankernes generalforsamlinger, ligger P+ helt i toppen. Det blev i 2022 underbygget af en rapport fra Ansvarlig Fremtid.

Rapporten fortæller, at P+ i 2022 har stemt for 14 ud 15 forslag om, at internationale banker som Goldman Sachs, Morgan Stanley og Bank of Montreal skal sikre, at de ikke er med til at finansiere udvindingen af nye fossile brændstoffer, fordi det ville være uforeneligt med det internationale energiagenturs målsætning om CO_2-neutralitet i 2050. Det er et godt eksempel på, hvordan vi ønsker at gå forrest i forhold til at være både transparente og konsistente i arbejdet med ansvarlige investeringer.

Særligt fokus på Danske Bank

I december 2022 viste en rapport fra ShareAction, at Danske Bank lå helt i bunden i en sammenligning af de største internationale bankers arbejde med klima og biodiversitet.

I P+ skrev vi via vores samarbejdspartner i 2021 under på et brev fra ShareAction til Danske Bank. Her bad vi banken om at styrke sit arbejde med klima og biodiversitet. Og det er emner, som vi via vores samarbejdspartner er i løbende dialog med Danske Bank om.

I den nye rapport fra ShareAction ser det dog ud til, at der fortsat er brug for at arbejde på området. Vi har derfor også taget direkte kontakt til Danske Bank og bedt om en forklaring på de resultater, som ShareAction er nået frem til. Vi vil også sætte fokus på Danske Banks generelle arbejde med at leve op til deres klimaansvar.

Brug for rammeværktøjer

I 2021 skrev P+ som det eneste danske pensionsselskab under på et positionspapir fra Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC). Her opfordrede vi sammen med 34 andre internationale investorer banksektoren til at tilslutte sig målsætningen om at blive CO_2-neutral senest i 2050.

I forlængelse af IIGCC's positionspapir er der arbejdet på at udvikle et rammeværktøj til at vurdere bankernes klimaindsatser.

I løbet af 2022 blev rammeværktøjet afprøvet i et pilotprojekt med 27 internationale banker. I P+ bidrog vi til processen med input og konkrete erfaringer fra vores aktive ejerskab med banker via vores samarbejdspartner på området. Og når det endelige rammeværk efter planen bliver offentliggjort i 2023, vil vi se på, hvordan vi konkret kan implementere det for at styrke vores aktive ejerskab med bankerne.

En pension med ekstra højt fokus på bæredygtighed

I marts 2022 nåede P+ en vigtig milepæl, da vi som den første arbejdsmarkedspensionskasse lancerede et opsparingsprodukt med ekstra højt fokus på ansvarlige investeringer.

P+ arbejder for at skabe det størst mulige afkast og samtidig være en ansvarlig investor. Derfor har vores standardprodukt et højt niveau for ansvarlige investeringer, og vores politik for ansvarlige investeringer gælder på tværs af alle investeringer.

Blandt en del af medlemmerne var der imidlertid et ønske om, at deres pension skulle investeres med et endnu større fokus på ansvarlighed end det, de allerede havde i standardproduktet.

Derfor lancerede vi i marts 2022 P+ Bæredygtig, der har et skærpet fokus på bl.a. menneske- og arbejdstagerrettigheder, miljø, klima, ansvarlig skat og ledelsesmæssige forhold.

CO_2-neutral pension allerede i 2030

Hvor P+'s standardprodukt skal være CO_2-neutralt senest i 2050, skal P+ Bæredygtig være CO_2-neutralt allerede i 2030.

Flere bæredygtige frontløbere

I P+ Bæredygtig får medlemmerne flere klimavenlige investeringer. Og i 2030 skal mindst halvdelen af alle investeringerne være kategoriseret som klimavenlige og dermed direkte understøtte den grønne omstilling.

Sammenlignet med vores standardportefølje bliver en større andel af investeringerne placeret i selskaber, der er blandt de bedste inden for deres branche i forhold til at undgå negativ indvirkning på bl.a. klima, miljø og mennesker.

Mindre tålmodighed med aktivt ejerskab

Aktivt ejerskab er en central del af vores arbejde med ansvarlige investeringer i hele porteføljen. Det gælder også i P+ Bæredygtig, men her er vi mindre tålmodige. Det betyder, at vi hurtigere frasorterer selskaber, der ikke viser tilstrækkelige fremskridt.

Flere frasorteringer

I P+ Bæredygtig fravælger vi de samme selskaber som i resten af porteføljen. På toppen af det har vi nogle principper, der betyder, at vi frasorterer en væsentlig del af investeringsuniverset.

Vi har nultolerance over for alle former for fossile brændsler i P+ Bæredygtig. Det betyder, at vi frasorterer alle selskaber, der enten selv udvinder, har omsætning fra, eller har forbindelser til termisk kul, olie eller gas.

Vi frasorterer selskaber, hvor mere end 1 pct. af omsætningen stammer fra civile skydevåben, eller hvor mere end 5 pct. af omsætningen stammer fra militærudstyr. Vi frasorterer desuden selskaber, der har industriforbindelser til kontroversielle våben.

Vi frasorterer også selskaber, hvor mere end 5 pct. af omsætningen stammer fra alkohol, pornografi og gambling.

I P+ Bæredygtig går vi langt i forhold til at frasortere tobak. Vi frasorterer ikke kun alle selskaber, der producerer og distribuerer tobaksprodukter, men også alle leverandører til tobaksproducenter. Og vi frasorterer alle selskaber, hvor mere end 5 pct. af omsætningen stammer fra at forhandle tobaksprodukter.

Vi frasorterer desuden selskaber, der er indblandet i miljømæssige, sociale eller ledelsesmæssige kontroverser. Her bruger vi data fra eksterne leverandører til at screene de selskaber, vi investerer i.

I P+ Bæredygtig har vi desuden skærpet kriterierne for, hvornår vi kan investere i lande. Det betyder, at vi frasorterer flere lande på baggrund af miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige forhold. Det betyder, at eksempelvis Kina ikke findes i P+ Bæredygtig.

Når vi frasorterer et land i P+ Bæredygtig, betyder det, at vi hverken investerer i statsobligationer, obligationer udstedt af andre offentlige myndigheder, eller i selskaber hvor staten ejer mere end 50 pct.

Går det ud over afkastet?

Det øgede fokus på bæredygtighed, flere frasorteringer og mindre tålmodighed med aktivt ejerskab betyder samlet set, at investeringsuniverset bliver mindre i P+ Bæredygtig.

Det afspejler sig bl.a. i aktiebeholdningen. Hvor P+ Livscyklus indeholder ca. 2.500 børsnoterede aktier, indeholder P+ Bæredygtig kun ca. 500 aktier.

Derfor forventer vi, at der kan opstå større udsving i afkastet for P+ Bæredygtig. På langt sigt er vores forventning dog, at risiko, afkast og omkostninger vil være sammenlignelige med P+ Livscyklus.

Udviklingen i afkastet i 2022 for P+ Livscyklus med mellem risiko og P+ Bæredygtig for medlemmer med 15 år til pension.

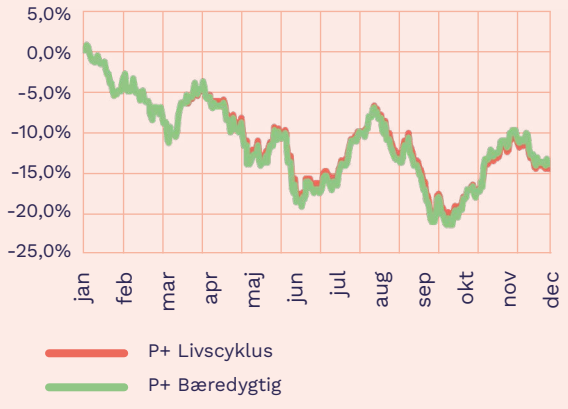

Figur 2

På den helt korte bane kan man se, at P+ Bæredygtig siden lanceringen i marts 2022 har leveret et afkast, der overordnet ligger på niveau med afkastet for P+ Livscyklus med mellem risiko. Faktisk har det klaret sig en smule bedre i et marked, der generelt har været udfordret.

Hvordan sammensætter man et pensionsprodukt med ekstra fokus på ansvarlighed?

Når investeringsuniverset uundgåeligt bliver mere snævert, er spørgsmålet, hvordan man samtidig sikrer tilstrækkelig risikospredning.

I dag findes der en lang række investeringsforeninger og -fonde, som lever op til at være bæredygtige. Udfordringen er, at de primært er aktiebaserede. Det giver en meget høj risiko.

Nogle pensionsselskaber har derfor valgt at tilbyde bæredygtige investeringspuljer, som de anbefaler, at deres kunder kun investerer en del af deres opsparing i, for at sikre at risikoen ikke bliver alt for høj.

I P+ besluttede vi fra start, at P+ Bæredygtig skulle give vores medlemmer en tilstrækkelig risikospredning til, at de med ro i maven kan vælge at placere hele deres pensionsopsparing i P+ Bæredygtig. Det har flere konsekvenser for, hvor-dan porteføljen er sammensat.

For det første betyder det, at man kan finde eksempler blandt de ca. 500 aktier, der indgår i P+ Bæredygtig, som overholder vores skærpede ESG-krav, men som ikke kan klassificeres som bæredygtige i henhold til EU's kriterier for bæredygtige investeringer.

Derfor finder du også eksempelvis Adobe og Coca-Cola i P+ Bæredygtig sammen med eksempelvis den danske vindgigant Vestas. Det sker, fordi investeringsuniversitet ellers ville være for snævert.

For det andet er en væsentlig del (44 pct.) af porteføljen i P+ Bæredygtig den samme som i P+ Livscyklus. Faktisk er alle de alternative investeringer i ejendomme, skov, infrastruktur og ikke-børsnoterede aktier de samme for begge opsparingsprodukter.

I P+ arbejder vi på, at P+ Bæredygtig får en selvstændig portefølje af alternative investeringer. Her har vi bl.a. særligt fokus på investeringer i teknologi, der understøtter en grøn omstilling.

Hvor skal man trække grænsen?

Det er et konstant dilemma at afgøre, hvordan porteføljen skal sammensættes, og hvor man skal trække grænsen i sine frasorteringer.

På den ene side er der medlemmer, som synes, vi burde gå endnu længere i vores frasortering. Eksempelvis vil nogle nok mene, at vi burde sætte grænseværdien for, hvor stor en andel af et selskabs omsætning der må stamme fra militært udstyr og våben, ved 0 pct.

Når vi har valgt en grænseværdi på 5 pct., skyldes det, at en grænseværdi på 0 pct. også ville afskære os fra muligheden for at investere i en række selskaber, som ikke er egentlige våbenselskaber. Eksempelvis ville Mærsk blive frasorteret i et scenarie, hvor grænseværdien var på 0 pct., fordi selskabet henter en lille del af sin omsætning på at transportere våben.

På den anden side vil der sikkert være medlemmer, som synes, vi går for langt, eller som er overraskede over nogle af de selskaber, som bliver frasorteret på grund af vores grænseværdier. Danske Ørsted kan eksempelvis p.t. ikke blive en del af P+ Bæredygtig – på trods af, at selskabet for fjerde år i træk er blevet kåret som verdens mest bæredygtige energiselskab. Forklaringen er, at en del af deres energiproduktion stadig er baseret på kul, som vi har nultolerance over for i P+ Bæredygtig.

Vi er meget bevidste om, at det for nogle kan virke underligt, at eksempelvis Coca-Cola kan være en del af porteføljen i P+ Bæredygtig, når Ørsted ikke kan. Det er en konstant balancegang, hvor vi løbende holder øje med porteføljen for at sikre os, at vi har de rigtige til- og frasorteringskriterier i forhold til den sammensætning, vi gerne vil opnå, når det kommer til ansvarlighed, risiko og afkast.

Hvor stammer omsætningen fra?

Et andet dilemma, der knytter sig til grænseværdier, handler om, hvordan man skal afgøre, om et selskab har en omsætning fra en given aktivitet.

Det lyder måske enkelt. Men hvor trækker man grænsen for militært udstyr? Gælder det også selskaber, der producerer uniformer? Og hvad med supermarkedskæden, der sælger alkohol? Er det overhovedet muligt at få et tilstrækkeligt detaljeret indblik i, hvor omsætningen stammer fra?

Spørgsmål som de ovenstående er ofte vanskelige at afgøre i praksis. I P+ har vi forsøgt at gå så systematisk som muligt til værks ved at benytte data og indikatorer fra en ekstern dataleverandør – i vores tilfælde MSCI – for at afgøre, hvilke selskaber der lever op til vores grænseværdier.

Ved siden af den systematiske screening gennemgår vi løbende porteføljen. Her kan der være selskaber, som vi vælger til eller fra på baggrund af en kvalitativ vurdering.

Samlet set, mener vi, at det er en robust tilgang, der kan sikre, at sammensætningen lever op til vores ønsker.

Ny epoke for indflydelse og aktivt ejerskab

I P+ har vi stort fokus på at bruge vores indflydelse og udøve aktivt ejerskab for at understøtte en ansvarlig udvikling hos vores samarbejdspartnere og i de selskaber, vi investerer i.

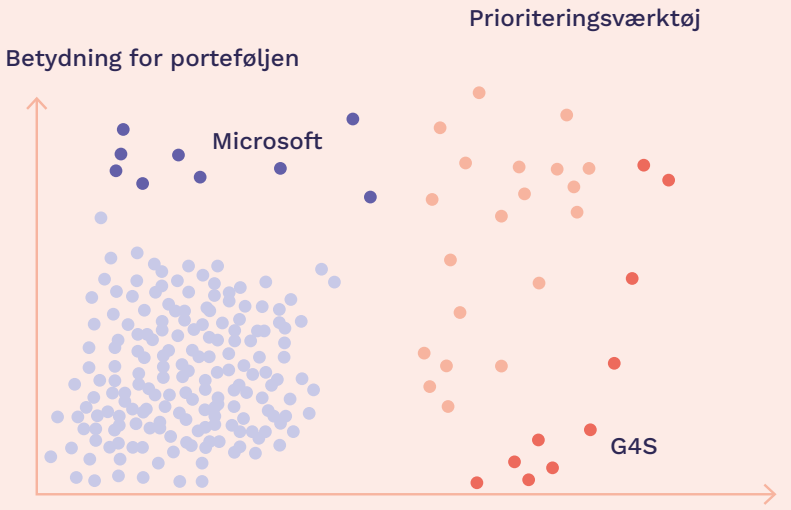

Figur 3

I P+ ønsker vi at bidrage til en ansvarlig udvikling, men med ca. 3.400 selskaber i vores portefølje vil vi uundgåeligt fra tid til anden være forbundet med kontroverser og negative indvirkninger på klima, miljø og mennesker i kraft af vores investeringer. Derfor vægter vi indflydelse og aktivt ejerskab højt.

Sådan prioriterer vi vores aktive ejerskab

I P+ prioriterer vi vores aktive ejerskab ud fra to overordnede parametre.

For det første ser vi på, hvor meget et selskab vægter i porteføljen, og vores muligheder for, at investeringen kan levere et godt afkast til medlemmerne.

For det andet foretager vi en vurdering af, hvor væsentlig selskabets negative indvirkning på bl.a. mennesker, miljø og klima er. Væsentligheden afhænger af omfanget, hvor alvorlig skaden er, og om den er uoprettelig.

På den baggrund vurderer vi, hvilken del af værktøjskassen vi skal tage i brug. Samlet set kan tilgangen illustreres i figur 3.

Selskaber, der er lavt prioriteret

Vi har en lang række mindre investeringer i selskaber, som vi typisk får automatisk ind i porteføljen igennem større passivt forvaltede aktiemandater hos en kapitalforvalter.

I langt størstedelen af tilfældene er vi ikke bekendt med, at selskaberne har kontroverser. Derfor er de som udgangspunkt ikke højt prioriteret i vores arbejde med ansvarlige investeringer.

Det betyder, at vi typisk bruger vores indflydelse ved at stemme for forslag, der understøtter en ansvarlig udvikling, på selskabernes generalforsamlinger – typisk på baggrund af anbefalinger fra vores samarbejdspartnere på området.

Fokus på forebyggelse

De selskaber, vi har væsentlige investeringer i, får som udgangspunkt større opmærksomhed i vores arbejde med ansvarlige investeringer.

Det betyder, at vi udover at stemme på deres generalforsamlinger også prioriterer at være i løbende dialog med selskaberne.

Hvis vi ikke er bekendt med kontroverser, fokuserer vi på, hvordan selskabet kan forebygge eksempelvis diskrimination på arbejdspladsen, tvangsarbejde i forsyningskæden eller aggressiv skatteplanlægning.

Microsoft er et eksempel på et selskab, hvor vi ikke er bekendt med væsentlig negativ indvirkning. Derfor har vores dialog fokuseret på, hvordan selskabet kan forebygge negativ indvirkning på bl.a. menneskerettigheder ved at styrke digitale rettigheder.

Skærpet aktivt ejerskab

Når vi bliver bekendt med, at et selskab har væsentlig negativ indvirkning på eksempelvis dårlige arbejdsvilkår eller har udvist korrupt adfærd, skærper vi vores aktive ejerskab.

Vi er eksempelvis i kritisk dialog med selskaber, der er til stede i Myanmar, fordi de potentielt har negativ indvirkning på menneskerettigheder som følge af selskabernes relation til militærregimet.

Vi er også i skærpet dialog med de største CO_2-udledere i vores portefølje. Det betyder, at vi monitorerer selskaberne nøje og er i kritisk dialog. Her udfordrer vi bl.a. selskaberne på deres målsætninger for CO_2-udledninger og opfordrer dem til at indtænke indfrielsen af klimamål i deres aflønnings- og incitamentsstrukturer.

Vi er også opmærksomme på, om selskabernes klimarapporteringer lever op til de internationale anbefalinger på området, om selskaberne investerer i nye fossile projekter, og på at de ikke er involveret i at finansiere lobbyarbejde, der modarbejder målene i Paris-aftalen.

Vi har bl.a. indledt en dialog med Samsung om deres klimareduktionsmål og omstillingsproces til vedvarende energi.

På vores hjemmeside kan du se en liste over selskaberne, og hvilke emner vi er i dialog med dem om.

Fravalg

Vi ser fravalg som en sidste udvej, hvis de øvrige redskaber i værktøjskassen ikke har den ønskede effekt. Når vi i sidste ende fravælger et selskab, er det typisk, fordi de negative indvirkninger er for væsentlige, fordi vi ikke kan se, at selskaberne er tilstrækkeligt villige til at rette op på dem, eller fordi de ikke er åbne for dialog.

Vi har eksempelvis fravalgt det britiske sikkerhedsfirma G4S Limited. G4S har historisk set haft store udfordringer med, at migrantarbejdere i bl.a. Qatar og De Forenede Arabiske Emirater har været nødt til at betale store afgifter for at kunne blive ansat, har fået inddraget deres pas og ikke har fået den løn, de var blevet lovet.

Der er også rapporteret om flere eksempler på kritisable forhold i de fængsler, som G4S driver i bl.a. Storbritannien, hvor børn og unge i ungdomsfængsler skulle have været udsat for overdreven magtanvendelse. G4S' negative indvirkning på menneskerettigheder er derfor så væsentlige, at vi har valgt selskabet fra.

Andre gange fravælger vi også selskaber, der fylder mere af investeringsuniverset. Vi har eksempelvis fravalgt Mitsubishi Corporation, fordi de foretager nye investeringer i kuludvinding, hvilket vi har nultolerance over for i P+.

Hvornår fravælger P+ en investering?

Vi fravælger selskaber, sektorer og lande, der overtræder vores grænseværdier inden for følgende kategorier:

- I strid med politik for ansvarlige investeringer
- Kontroversielle våben
- Tobak
- Kulselskaber
- Olie- og gasselskaber
- Forsyningsselskaber
- Lande med lav ESG-score

Du kan finde yderligere information om vores fravalgskriterier på vores hjemmeside. Her kan du også se den komplette liste over de selskaber, sektorer og lande, vi har fravalgt.

Selskaber og lande, vi har inkluderet i 2022

I 2022 har vi fjernet 16 selskaber fra vores fravalgsliste i forbindelse med, at vi har justeret den metode, som vi bruger til at fravælge våbenselskaber. Det drejer sig om følgende selskaber:

- AviChina Industry & Technology Co.
- BAE Systems
- Chemring Group
- General Dynamics
- General Electric
- Kaman Co.
- L3Harris Technologies Inc.
- Navistar International Co.
- Northrop Grumman Co.
- Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi AS
- Rheinmetall AG
- Safran Sa
- Saab AB
- Thales SA
- The Boeing Co.
- United Aircraft Co.

Samtidig er Bangladesh, Cameroun og Guinea-Bissau fjernet fra fravalgslisten på grund af forbedringer i landenes overordnede forhold.

Indflydelse via internationale samarbejder

Når P+ går i dialog med børsnoterede selskaber, benytter vi ofte eksterne kapitalforvaltere, samarbejdspartnere og internationale investorkoalitioner, der også repræsenterer mange andre investorer. På den måde opnår vi at tale med en større stemme. Vi udøver bl.a. indflydelse via det engelske konsulenthus Equity Ownership Services (EOS), det FN-støttede samarbejde Principles for Responsible Investments (PRI) og investorinitiativet Climate Action 100+. Andre gange vælger vi at føre dialogen direkte, fordi vi vurderer, at vi har god adgang til selskabet.

Indflydelse over for kapitalforvaltere

Mange af vores investeringer foregår via eksterne kapitalforvaltere, som vi bl.a. vurderer ud fra deres arbejde med ansvarlighed. Kapitalforvaltere spiller især en vigtig rolle i forhold til vores alternative investeringer i eksempelvis ikke-børsnoterede aktier, infrastruktur og ejendomme.

Fordi de alternative investeringer ikke bliver handlet på en børs, kan de være udfordrende at sælge fra. Derfor bliver vores aktive ejerskab via kapitalforvalteren endnu vigtigere. Når vi skal investere via en kapitalforvalter, forhandler vi desuden en række krav, som forvalteren skal overholde i et såkaldt side letter.

Et side letter er en aftale mellem os og kapitalforvalteren, som står ved siden af hovedkontrakten. Aftalen beskriver vores krav til de investeringer, der skal foretages, og hvordan kapitalforvalteren skal agere på vores vegne.

Vi lægger stor vægt på arbejdet med side letters, og vi ser forhandlingen om aftalevilkår som en særlig mulighed for at fremme ansvarlige investeringer og samtidig medvirke til en mere positiv og ansvarlig udvikling i kapitalforvalteres praksis generelt.

Investeringer i alternativ kredit

I P+ spreder vi vores investeringer over mange forskellige aktivklasser. En af dem er såkaldt alternativ kredit, der bl.a. dækker over forskellige former for lån til selskaber og ejendomslån. Når P+ foretager alternative kreditinvesteringer, sker det via en fond eller kapitalforvalter. Og ligesom ved alle andre investeringer foretager vi en ESG-vurdering af kapitalforvalteren og de investeringer, der skal foretages via fonden. Desværre er fondene endnu ikke så transparente og langt fremme med at integrere ESG-hensyn, som det er tilfældet inden for andre aktivklasser.

Alternative kreditinvesteringer kan være uigennemsigtige og komplekse af natur. Det kan gøre det svært at vurdere fondes faktiske og potentielle negative indvirkninger på omverdenen. Disse komplekse strukturer kan gøre det vanskeligt at få indflydelse på, og indsigt i, de lån, som bliver udstedt, da det oftest foregår igennem flere led.

I P+ prioriterer vi derfor at udvælge de kapitalforvaltere, som har robuste ledelsessystemer på plads, og som foretager en ESG-due diligence, før de investerer. Vi prioriterer også at forhandle særskilte aftalevilkår, der både gør det til en attraktive investering og stiller krav til kapitalforvalteren om at rapportere om ESG-forhold, ligesom de skal implementere vores fravalgsliste og konkrete ESG-tiltag, hvor muligt.

Vi stemmer ved generalforsamlinger

Når vi bruger vores indflydelse ved at stemme på generalforsamlinger, får vi rådgivning af konsulenthusene EOS og ISS (*Institutional Shareholder Services*), der udarbejder et notat om aktionærforslag og en anbefaling af, hvad vi skal stemme.

Klima, miljø, menneskerettigheder, ansvarlig skat, antikorruption og biodiversitet er afgørende temaer for P+. Derfor prioriterer vi, at vi selv tager aktivt stilling til, hvordan vi skal stemme, når det handler om et af disse emner.

I andre tilfælde læner vi os som udgangspunkt op ad de anbefalinger, vi får fra vores samarbejdspartnere og rådgivere.

I 2022 har vi stemt på 3.189 generalforsamlinger.

Hvilke temaer skal man vælge, når man ikke kan prioritere alt på samme tid?

I P+ arbejder vi for at skabe det størst mulige afkast og samtidig være en ansvarlig investor. Det indebærer, at vi bl.a. foretager ESG-due diligence af vores investeringer for at vurdere deres indvirkning på miljø, klima, sociale og ledelsesmæssige forhold.

Under ESG-paraplyen er der en række underliggende temaer, hvor vi ønsker at støtte en ansvarlig udvikling. Det gælder bl.a. ift. lobbyaktivitet, bæredygtighedsrapportering, biodiversitet, antikorruption og uafhængighed i bestyrelsen.

Samtidig dukker der løbende nye temaer og enkeltsager op, som vi skal forholde os til. I 2022 var det bl.a. Ruslands invasion af Ukraine, våben og menneskerettigheder i Qatar.

Det stiller os løbende over for nogle svære valg, hvor vi er nødt til at prioritere vores ressourcer i forhold til, hvilke temaer, enkeltsager og dagsordener vi skal prioritere højest.

I 2022 har vi haft særligt fokus på menneskerettigheder og klima. Det betyder omvendt, at vi endnu ikke har fået de nødvendige procedurer for vores arbejde med den globale biodiversitetskrise på plads.

Det vil vi derfor sætte fokus på i 2023, hvor biodiversitet er et hovedtema i arbejdet med ansvarlige investeringer.

Indflydelse via offentlige erklæringer

I P+ arbejder vi løbende på at sætte centrale temaer på dagsordner ved siden af vores dialog med selskaberne.

Via vores samarbejdspartnere svarer vi på høringssvar for at påvirke, hvordan relevante love bliver udformet og implementeret.

Derudover deltager vi aktivt i debatter, skriver kommentarer, kroniker og debatindlæg, ligesom vi skriver under på offentlige erklæringer.

Op til klimatopmødet i 2022 skrev vi eksempelvis sammen med over 600 andre investorer under på et brev til regeringer verden over, hvor vi opfordrede dem til at konkretisere, hvordan de vil implementere klimaløfterne fra tidligere topmøder, så politiske løfter kan blive til konkrete projekter.

Samtidig gentog vi vores eget løfte om at spille en rolle i at løse klimaforandringerne og holde den globale temperaturstigning under 1,5 grader igennem ansvarlige investeringer.

I 2022 sendte vi sammen med en række andre investorer også et brev til Amazon på grund af gentagne meldinger om manglende arbejdstagerrettigheder og dårlige arbejdsforhold.

Vi havde allerede tidligere på året støttet et forslag på Amazons generalforsamling, der handlede om, at selskabet skulle få foretaget en uafhængig tredjepartsvurdering af, om det lever op til sin forpligtelse til at respektere medarbejderes ret til at være medlemmer af en fagforening og indgå i en overenskomst. Da forslaget ikke gik igennem, gentog vi opfordringen i brevet.

Amazon er efterfølgende vendt tilbage på vores opfordring. I et skriftligt svar henviser de til en intern redegørelse for, hvordan deres nuværende politikker respekterer de ansattes arbejdstagerrettigheder.

Det, mener vi, dog ikke er tilfredsstillende. Der er fortsat brug for en ekstern vurdering. Derfor fortsætter vi vores aktive ejerskab over for Amazon med særligt fokus på bl.a. arbejdstagerrettigheder.

Er du enig med os i de svære dilemmaer?

Som investor står vi jævnligt over for svære valg, hvor svaret ikke er entydigt. Og spørgsmålet om, hvornår man skal fravælge et selskab, og hvornår man skal prioritere dialogen og aktivt ejerskab er i sidste ende altid en individuel vurdering af, om man reelt kan flytte et selskab tilstrækkeligt langt og hurtigt nok.

I P+ bestræber vi os på at være åbne om de dilemmaer, vi møder, og om vores prioriteringer og valg. Derfor kan du altid læse mere om P+'s investeringer på vores hjemmeside. Her finder du både lister med vores aktier, statsobligationer og likvide erhvervsobligationer.

På vores hjemmeside kan du også finde et dilemmaspil, hvor du kan prøve kræfter med nogle af de dilemmaer, vi selv har stået over for, og se, om du er enig i vores prioriteringer.

United Nations
Climate Change
COP27
SHARM EL-SHEIKH
EGYPT 2022
United Nations
Climate Change
COP27
SHARM EL-SHEIKH
EGYPT2022

Indflydelse over for internationale sværvægtere

Vi bruger vores indflydelse – også over for tunge samarbejdspartnere, dataleverandører og rådgivere, så de varetager vores interesser ansvarligt, og vi opnår det bedst mulige informationsgrundlag.

I P+ er vi som mange andre investorer afhængige af de informationer, vi får fra eksterne dataudbydere og samarbejdspartnere, for at vi kan agere og træffe kvalificerede beslutninger.

Derfor er vi bl.a. i løbende dialog med en bred vifte af samarbejdspartnere, interessenter og NGO'er om, hvilke udfordringer de ser og lægger vægt på.

I 2022 har vi bl.a. været i dialog med Mellemfolkeligt Samvirke, Institut for Menneskerettigheder, Ansvarlig Fremtid, Friends of the Earth og Amnesty International. Og vi ser frem til at fortsætte den konstruktive dialog i 2023.

Ved siden af dialogerne køber vi løbende data fra eksterne dataudbydere som en del af den løbende monitorering af vores investeringer. Men selv de største og mest betroede leverandører har også blinde vinkler. Derfor er det vigtigt, at vi holder dem i ørerne.

Kontrovers i Mozambique gik under radaren

I maj 2022 blev P+ eksempelvis kontaktet af en NGO om vores investering i energiselskaberne Bharat Petroleum, Galp Energia og Eni SPA.

Ifølge NGO'en var de tre selskaber involveret i et gasudvindingsprojekt, der har haft en negativ indvirkning på både miljøet og menneskerne i Cabo Delgado i Mozambique.

Kritikken gik på, at de familier, der blev genhuset for at gøre plads til projektet, angiveligt ikke havde modtaget den lovede erstatning og var blevet kompenseret med et mindre areal end det, de skulle give afkald på. Samtidig var familier, der levede af landbrug, blevet forflyttet til jord, de ikke kunne dyrke. Og fiskerfamilier var blevet flyttet til områder langt fra kysten. Det er særligt problematisk, da mange familier lever fra hånden til munden med landbrug og fiskeri.

I P+ studsede vi over, at ingen af disse kontroverser fremgik af de ESG-screeninger, vi havde modtaget fra vores dataleverandør, MSCI, der er blandt verdens største.

Derfor kontaktede vi MSCI, der undskyldte sig med, at kontroverserne ikke var blevet opfanget under deres monitorering på grund af en systemfejl.

I P+ har vi på baggrund af informationen og vores dialog med selskaberne valgt at frasælge vores investeringer i både Bharat Petroleum og Galp Energia for i alt kr. 35 mio., og problematikken i Mozambique indgår nu som en del af vores skærpede dialog med Eni, der står på vores observationsliste.

Efter vores henvendelse har MSCI rettet fejlen, så kontroverserne nu er en del af de rapporter, der bliver sendt ud til alle de mange investorer og finansielle aktører, der benytter MSCI. Her er kontroverserne markeret som enten 'moderate' eller 'alvorlige'.

Hvem kontrollerer rådgiveren?

I sommeren 2022 blev vi opmærksomme på, at den amerikanske kapitalforvalter Federated Hermes, der er moderselskabet bag vores samarbejdspartner EOS, havde givet den amerikanske lobbyorganisation State Financial Officers Foundation (SFOF) økonomisk støtte i form af et sponsorat.

SFOF har udviklet sig til at være stærkt klimaskeptisk. De var bl.a. en drivende kraft bag en kampagne, der opfordrede til, at offentlige amerikanske pensionsordninger ikke måtte placeres hos banker eller kapitalforvaltere, der integrerer ESG-hensyn, eller som ønsker at ekskludere fossile selskaber.

Sponsorat stoppet

Straks efter at vi blev opmærksomme på problemet, tog vi kontakt til EOS og bad om både en redegørelse og en officiel udmelding fra Federated Hermes om deres holdning til klimaforandringerne og den grønne omstilling.

Via EOS bad vi samtidig Federated Hermes om at redegøre for deres sponsorat af SFOF, som vi opfordrede dem til at afslutte hurtigst muligt.

I hele denne proces var vi i tæt dialog med andre investorer, der også benytter EOS. Den fælles front betød, at Federated Hermes lyttede til vores kritik og kort tid efter valgte ikke at forlænge sponsoratet.

Indflydelse over for samarbejdspartnere

Casen var særlig følsom for P+, fordi EOS er en af vores vigtigste samarbejdspartnere på ESG-området. EOS afgiver stemmer på generalforsamlinger på vores vegne, og de varetager dialogen med mange af de selskaber, vi investerer i.

Samarbejdet med EOS er således ikke uden dilemmaer.

På den ene side giver det os den fordel, at vi via EOS kan tale med en større stemme.

På den anden side viser casen en mulig sårbarhed, hvis EOS og andre samarbejdspartnere ikke er transparente.

Derfor fokuserer vi også på at bruge vores indflydelse til at holde vores samarbejdspartnere i ørerne. Og igennem en tæt dialog tjekker vi løbende, at de varetager vores interesser ansvarligt.

Forventninger til 2023

Vi forventer, at 2023 bliver et begivenhedsrigt år, når det handler om arbejdet med ansvarlige investeringer.

Fokus på menneskerettigheder

Vi vil fortsat prioritere arbejdet med menneskerettigheder i 2023. Det vil vi bl.a. gøre ved at videreudvikle vores principper og krav, så det bliver endnu mere tydeligt for kapitalforvaltere, hvordan vi forventer, at de arbejder med menneskerettigheder på vores vegne.

Klimamål

Vores klimamål vil fortsat være en central del af arbejdet for at understøtte målene fra Parisaftalen i 2023.

Vi vil fortsætte det skærpede aktive ejerskab over for de største CO_2-udledere med henblik på at reducere CO_2-aftrykket fra vores investeringer yderligere.

Som en del af P+'s målsætning om at øge andelen af klimavenlige investeringer vil vi arbejde videre med en metode til at opgøre vores klimavenlige investeringer.

Videreudvikle P+ Bæredygtig

Som en del af arbejdet med at videreudvikle P+ Bæredygtig vil vi i 2023 revurdere de kriterier, vi benytter i P+ Bæredygtig. Det gør vi som en del af vores løbende tilpasning af porteføljen, hvor vi ser på, om vi har den rigtige sammensætning i forhold til ansvarlighed, risiko og afkast.

I 2022 var vores alternative investeringer i bl.a. skov, ejendomme, infrastruktur og ikke-børsnoterede aktier ens i P+ Bæredygtig og vores standardprodukt. I 2023 vil vi fortsætte arbejdet med at udvælge alternative investeringer med ekstra højt fokus på bæredygtighed til P+ Bæredygtig.

Biodiversitet

Vi mangler fortsat at få politikker og processer på plads i forhold til mere systematisk at indarbejde biodiversitet i vores arbejde med ansvarlige investeringer. Biodiversitet vil derfor være et hovedtema i vores arbejde med ansvarlige investeringer i 2023. Som en del af det arbejde vil vi fokusere på at understøtte udviklingen af et bedre datagrundlag.

Aktivt ejerskab med banker om klima

2022 viste, at der fortsat er plads til forbedring i forhold til at få bankerne til at leve op til deres klimaansvar igennem deres udlån og investeringer. I P+ vil vi derfor fortsætte vores aktive ejerskab for at holde bankerne fast på deres klimaansvar.

Øget rapportering og transparens

Pensionsbranchen og den finansielle sektor bliver underlagt stadig flere lovkrav i forhold til at rapportere om ansvarlige investeringer.

I P+ ønsker vi at gå forrest i forhold til at være åbne om vores investeringer. En vigtig del af vores arbejde med ansvarlige investeringer bliver derfor at implementere de øgede lovkrav, ligesom vi vil fokusere på at fortsætte vores arbejde med at være transparente om vores investeringer. Derfor har vi bl.a. udgivet en status om vores samlede arbejde med klima i februar 2023. Du kan finde notatet på pplus.dk.

Interne forhold i P+

Som ansvarlig investor har vi også fokus på, at vores interne forhold skal være i orden.

Kønsdiversitet i bestyrelsen og ledelsen

Bestyrelsen består af syv medlemmer: tre kvinder og fire mænd. Dermed opfyldes bestyrelsens ambition om, at fordelingen på køn er mindst 40/60.

Når et køn er underrepræsenteret, skal der udarbejdes en handlingsplan for at få flere fra det underrepræsenterede køn med i bestyrelsen, og bestyrelsen skal samtidig tage hensyn til bestyrelsens samlede kvalifikationer.

Blandt de ledende medarbejdere er fordelingen to kvinder og fire mænd. Køn og diversitet indgår som et blandt flere elementer i vurderingen af potentielle, nye ledere.

Lønpolitik og ligeløn

P+ har fokus på ligeløn. Det afspejler sig i lønholdet imellem kønnene, hvor kvinderne i gennemsnit tjener 1,0 gange det samme som deres mandlige kolleger. Der er med andre ord ingen lønforskel imellem kønnene i P+.

P+ benytter ikke variabel løn, der kan være et incitament til at tage en usund risiko på medlemmernes vegne. I stedet får både ledelsen og medarbejderne kun fast løn.

Ansvarlig skat

Ansvarlig skat er et fokusområde i vores arbejde med ansvarlige investeringer, hvor vi bl.a. har fokus på øget åbenhed. Det gælder også for vores egne skatteforhold. I 2022 har P+ i alt betalt 3,1 mia. kr. i skat fra bl.a. PAL-skat, medlemmernes pensionsudbetalinger og vores administration.

Stort fokus på ESG

Arbejdet med ansvarlige investeringer er prioriteret højt i P+, og det er et område, som vi bruger mange ressourcer på. Arbejdet med ansvarlige investeringer er centralt integreret i vores beslutningsprocesser. Det betyder bl.a., at vores chef for ansvarlige investeringer har en fast plads i vores investeringskomité sammen med den administrerende direktør, investeringsdirektøren, finansdirektøren, vores chef for risikostyring og to eksterne medlemmer.

Vi bliver underlagt stadig mere lovgivning og flere screenings- og rapporteringskrav. Det betyder, at arbejdet med ansvarlige investeringer i stigende grad er blevet både lovpligtigt og mere omfattende. Ved siden af det lovpligtige arbejde er der også områder og indsatser, som vi selv prioriterer at bruge yderligere ressourcer på.

I P+'s ESG-team har vi fire fuldtidsmedarbejdere, der arbejder dedikeret med ansvarlige investeringer. Andre medarbejdere bliver desuden løbende inddraget i arbejdet.

Ved siden af de interne ressourcer køber vi data, rådgivning og bistand fra eksterne konsulenter. Samlet set betyder det, at vores udgifter til arbejdet med ESG er ca. 9,7 mio. kr., ekskl. kapacitetsomkostninger.

ESG-nøgletal

Klimarapportering

Markedsværdi per aktivklasse	Enhed	2022	2021	2020	2019
- Børsnoterede aktier	Mio. DKK	36.384	45.608	44.289	44.827
- Erhvervsobligationer	Mio. DKK	7.985	7.554	5.076	6.648
- Direkte ejede ejendomme	Mio. DKK	7.487	8.656	9.229	9.520

Investeringers CO_2e-aftryk[1]	2025 mål	Enhed	2022	2021	2020	2019
CO_2e-udledning fra investeringsaktiver		1000 Ton	339	368	427	639
- Børsnoterede aktier		1000 Ton	252	275	323	481
- Erhvervsobligationer		1000 Ton	86	91	102	155
- Direkte ejede ejendomme		1000 Ton	1,5	1,9	2,4	3,5
CO_2e-aftryk	- 45 Pct.[2]	Ton/mio. DKK	6,6	5,9	7,3	10,5
- Børsnoterede aktier		Ton/mio. DKK	6,9	6,0	7,3	10,7
- Erhvervsobligationer		Ton/mio. DKK	10,7	12,0	20,1	23,2
- Direkte ejede ejendomme		Ton/mio. DKK	0,2	0,2	0,3	0,4

Aktivt engagement i klimaforbedringer	Enhed	2022	2021	2020	2019
Aktivt ejerskab	Henvisning		Link til politik for aktivt ejerskab		
Dialoger ifm. aktivt ejerskab					
- Dialoger ført på egen hånd	Stk.	1	-	-	-
- Dialoger via CA100+ som lead/co-lead	Stk.	0	-	-	-
- Dialoger om klimaforandringer via ESG-ratingbureau og lign.	Stk.	83	-	-	-
- Dialoger i alt om klimaforandringer	Stk.	97	157	148	102
- Dialoger i alt	Stk.	233	431	415	357
Ejendomsinvesteringers bæredygtighed	Henvisning	Link til politik for ansvarlige investeringer			

Bæredygtighed i forretningsmodeller	Enhed	2022	2021	2020	2019
Tilslutning til Paris-aftalen	Henvisning	Link til politik for ansvarlige investeringer			

[1] Se definitioner under regnskabspraksis på s. 52.
[2] Sammenlignet med 2019

P+'s egne udledninger	Enhed	2022	2021	2020	2019
CO_2e-Scope 1	Ton	0	0	0	0
CO_2e-Scope 2	Ton	20	20	19	-
Vedvarende energiandel					
- Indkøbt	Pct.	0	0	0	0
- Egenproduceret	Pct.	0	0	0	0
Energiforbrug	GJ	776	844	859	-
Vandforbrug	M^3	666	681	624	-

Øvrige ESG-nøgletal

Sociale data	Enhed	2022	2021	2020	2019
Fultidsarbejdsstyrke	FTE	95	-	-	-
Kønsdiversitet	Pct.	51	-	-	-
Kønsdiversitet for øvrige ledelseslag	Pct.	58	-	-	-
Lønforskel mellem køn	Gange	1,0	-	-	-
Medarbejderomsætningshastighed	Pct.	19	-	-	-
Sygefravær	Dage/FTE	8	-	-	-
Betalte skatter					
- Skatter vedr. administration	Mio. DKK	63	-	-	-
- Skatter vedr. pensionsforretning	Mio. DKK	3.037	-	-	-

Ledelsesdata					
Bestyrelsens kønsdiversitet	Pct.	43	-	-	-
Tilstedeværelse på bestyrelsesmøder	Pct.	98	-	-	-
Lønforskel mellem CEO og medarbejdere	Gange	5	-	-	-

Regnskabspraksis

Klimarapportering

P+'s klimarapportering sker i overensstemmelse med del 1 af Forsikring og Pensions (F&P) branchehenstilling, som tager udgangspunkt i GHG-protokollen samt i forbindelse med vores Net-Zero Asset Owner Alliance (AOA) tilslutning.

Investeringers CO_2e-aftryk

1. Overordnede principper

De estimerede drivhusgasudledninger (CO_2e-udledninger) omfatter de såkaldte finansierede udledninger, dvs. den drivhusgasudledning, som P+'s investeringer finansierer. CO_2e-udledningerne omfatter de syv drivhusgasser, der er omfattet af Kyoto-protokollens anden fase, og opgøres i ton CO_2-ækvivalenter (CO_2e). Pga. manglende tilgængeligt data og internationale anerkendte metoder opgør P+ på nuværende tidspunkt kun scope 1 og 2 CO_2e-udledninger fra investeringer i:

- børsnoterede aktier og erhvervsobligationer i likvide kreditfonde, dvs. fonde, hvor hovedparten af aktiverne kan sælges inden for én måned uden væsentlige tab.
- direkte ejede ejendomme, dvs. ejendomme, hvor P+'s ejerandel er minimum 40 pct., og P+ har mulighed for bestemmende indflydelse.

2. Ændringer i tal for 2019

Opgørelse af CO_2e-udledninger er et dataområde under opbygning, og P+ tager løbende stilling til datakvaliteten og metoder for at vurdere, om der opnås et mere retvisende billede ved at revidere den hidtil anvendte praksis. Sammenlignet med rapporten fra 2021 er der i år foretaget en metodeændring til estimering af CO_2e-udledninger for den udækkede del af porteføljen, dvs. de selskaber, hvor data ikke er tilgængelige på scope 1 og scope 2 CO_2e-udledninger samt enterprise value including cash (EVIC).

CO_2-nøgletallene for de seneste fire år tilpasses i henhold til P+'s politik for restatements. P+'s opgørelse af de finansierede udledninger revideres som følge af væsentlige metodemæssige ændringer og væsentlige ændringer i datagrundlaget.

Hvert år vurderer P+, om ændringerne i sammenligningstal, inklusive det pågældende år, har nået væsentlighedsgrænsen på maksimalt 10 pct. Såfremt ændringerne overstiger væsentlighedsgrænsen, rapporteres de genberegnede tal. Nøgletallene for 2019 er blevet genberegnet på baggrund af politikken for restatements.

Forskellige typer udledninger

Scope 1: Alle direkte drivhusgasudledninger fra kilder, der ejes eller kontrolleres af selskaberne, herunder biler og andre køretøjer samt anlæg til lokal varme- og energiproduktion.

Scope 2: Indirekte drivhusgasudledninger fra elektricitet eller fjernvarme mv. indkøbt og brugt af selskabet.

Scope 3: Øvrige indirekte emissioner fra selskabets aktiviteter, der opstår fra kilder, som selskabet ikke selv ejer eller kan kontrollere. Dette inkluderer emissioner fra hele værdikæden.

Kilde[3]: Greenhouse gas-protokollen

Restatements – Ændringer til tidligere rapporterede nøgletal

Nøgletal	Enhed	2019	Forklaring
CO_2e-udledning fra investeringsaktiver	1000 ton	+ 100	P+ har foretaget en metodeændring til estimering af CO_2e-udledningen fra likvide aktier og likvide erhvervsobligationer. Denne ændring har medført en ændring i datagrundlaget.
CO_2e-aftryk	Ton/mio. DKK	+ 1,2	Se 'Investeringers CO_2e-aftryk' på side 52.

3. Datakilder

For børsnoterede aktier og erhvervsobligationer er P+'s egne porteføljeinformationer kombineret med regnskabs- og CO_2e-oplysninger for de enkelte selskaber fra MSCI ESG Research. Hovedparten af CO_2e-oplysningerne er opgjort af de enkelte selskaber og i tilfælde af, at selskabet ikke opgør sin CO_2e-udledning, har MSCI i visse tilfælde estimeret CO_2e-udledningen fra selskabet.

For direkte ejede ejendomme er P+'s egne porteføljeinformationer kombineret med energiforbruget, jf. ejendommens gældende energimærke på opgørelsestidspunktet. Fredede ejendomme har ikke et energimærke, og i disse tilfælde anvendes ejendommenes faktiske energiforbrug.

Energiforbruget vægtes med gennemsnitlige faktiske emissionsfaktorer for Københavnsområdet opgjort ud fra varmevirkningsmetoden (200 pct.-metoden) fra HOFOR. For ejendomme er opgørelsen derfor et udtryk for de CO_2e-udledninger, der vil være ved et modelbaseret 'normalt' brug af ejendommen og dermed ikke det faktiske forbrug.

4. Metode

Opgørelsen af de finansierede udledninger følger retningslinjerne fra Finans Danmarks CO_2-model for den finansielle sektor, som også er i overensstemmelse med internationale standarder på området såsom Net Zero Asset Owner Alliance (AOA) og Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF).[4][5][6] Det overordnede princip er, at en investerings CO_2e-udledning opgøres ud fra den relative ejerandel af alle de underliggende aktiver:

$$\text{Finansierede udledninger} = \sum_i \text{Relativ ejerandel i aktiv}_i \times \text{Aktivets scope 1 og 2 } CO_2e\text{-udledninger}_i$$

Jf. F&P's anbefalinger beregnes der to nøgletal: Total CO_2e og CO_2e-aftrykket.

5. Estimater og forbehold

Tilgængelighed af data er en væsentlig udfordring, og for at nøgletallene skal give et så retvisende billede som muligt, er der foretaget estimeringer ift. manglende selskaber. Der tages ikke højde for den væsentlige tidsforsinkelse for CO_2e-oplysninger, der er for en stor del af de børsnoterede aktier, erhvervsobligationer og direkte ejede ejendomme. Ligeledes tages der ikke højde for den tidsforsinkelse, der er for nogle selskabers regnskabsværdi, målt på EVIC. I begge tilfælde anvendes den nyeste oplyste information.

For direkte ejede ejendomme er der en 100 pct. dækning, mens der for børsnoterede aktier og erhvervsobligationer er en dækning ultimo 2022 på hhv. 95 pct. og 33 pct.

Opregning for manglende selskaber

Metoden for at estimere CO_2-nøgletallene for de selskaber, hvor CO_2- og EVIC-data mangler, er blevet revideret i 2022. For de selskaber, hvor CO_2e-udledninger mangler, estimeres udledningerne ud fra selskabets industri. I tilfælde af at

[3] https://ghgprotocol.org/corporate-standard
[4] https://finansdanmark.dk/media/47361/finans-danmark-co2-model.pdf
[5] https://www.unepfi.org/net-zero-alliance/
[6] https://carbonaccountingfinancials.com/standard

selskabets industrigruppe ikke kendes, estimeres selskabets udledning ud fra den fond, selskabet er investeret i, eller alternativt ud fra den aktivklasse, som selskabet tilhører.

For alle år tilbage til 2019 er ca. 90 pct. af markedsværdien af investeringsporteføljen beregnet ud fra tilgængeligt data, og de resterende ca. 10 pct. er estimeret

Der er en væsentlig tidsforsinkelse for CO_2e- og regnskabsoplysninger

For børsnoterede aktier og erhvervsobligationer er P+ afhængig af, at selskaberne opgør og offentliggør deres CO_2e-udledninger og regnskabsoplysninger per ultimo året, hvilket sker med en væsentlig tidsforsinkelse. Det betyder også, at ingen selskaber på nuværende tidspunkt har offentliggjort CO_2e-udledninger for 2022, mens der fortsat er en stor del af selskaberne, der heller ikke har opgjort CO_2e-udledninger for 2021. P+ har ingen kendskab til udviklingen i de enkelte selskaber, hvor der mangler informationer, og der er derfor ikke korrigeret for dette, men blot anvendt nyeste oplyste information.

For direkte ejede ejendomme opdateres de enkelte ejendommes energimærke efter behov, og næsten alle ejendomme har et energimærke nyere end 10 år. Det gældende energimærke på opgørelsestidspunktet angiver derfor ejendommens energiforbrug på det tidspunkt, energimærket blev lavet, og der vil derfor være energitiltag, som laves løbende, som ikke er afspejlet i energimærket og dermed i CO_2e-udledningen.

6. Nøgletal
CO_2e-udledning fra investeringsaktiver

Den totale CO_2e angiver den absolutte CO_2e-udledning i tons, som P+'s investeringer i børsnoterede aktier, erhvervsobligationer og direkte ejede ejendomme finansierer og dermed kan påvirke. For børsnoterede aktier og erhvervsobligationer bruges de enkelte selskabers EVIC til at beregne den relative ejerandel af aktivet:

$$\text{Total } CO_2e = \sum_i \frac{\text{Investeringens aktuelle værdi}_i}{\text{Selskabets EVIC}_i} \times$$

$$\text{Selskabets scope 1 og 2 } CO_2e\text{-udledninger}_i$$

For direkte ejede ejendomme anvendes ejerandelen direkte, mens energiforbruget oversættes til CO_2e-udledninger vha. emissionsfaktorer fra ejendommens forskellige energikilder:

$$\text{Total } CO_2e = \sum_{ij} \text{Ejerandel}_i \times \text{Ejendommens energiforbrug}_{ij}$$

$$\times \text{ Emissionsfaktor}_j$$

For den totale CO_2e-udledning for børsnoterede aktier, erhvervsobligationer og direkte ejede ejendomme lægges de to værdier sammen.

7. Nøgletal
CO_2e-aftryk

CO_2e-aftrykket angiver den relative CO_2e-udledning i tons for hver 1 million kr., som P+ har investeret i børsnoterede aktier, erhvervsobligationer og direkte ejede ejendomme. Nøgletallet beregnes ved:

$$CO_2e\text{-aftryk} = \frac{\text{Total } CO_2e}{\text{Aktuel værdi af investeringer}}$$

I 2022 er CO_2e-aftrykket steget, fordi værdien af investeringerne er faldet.

Aktivt engagement i klimaforbedringer
8. Nøgletal
Aktivt ejerskab

Der henvises til P+'s politik for aktivt ejerskab, som bl.a. beskriver rammen for vores arbejde med aktivt ejerskab, hvordan der skal overvåges, føres dialog, udøves stemmerettigheder, samarbejdes

med andre aktionærer, kommunikeres med relevante interessenter, og hvordan konflikter ifm. det aktive ejerskab skal håndteres.

9. Nøgletal
Dialoger i forbindelse med aktivt ejerskab

Nøgletallet dækker over dialoger (fx via mail, telefon eller møder) som led i P+'s aktive ejerskab. Der skal være modtaget en respons i rapporteringsåret på en henvendelse, før denne kan tælles som en dialog.

Nøgletallet er opdelt i fem elementer:

- Dialoger, som P+ har ført på egen hånd
- Dialoger, P+ har ført som lead eller co-lead via Climate Action 100+ (CA100+) initiativet
- Dialoger via samarbejdspartnere (fx ESG-ratingbureau og lign.)
- Dialoger i alt om klimaforandringer
- Dialoger i alt

Dialoger med samme selskab foretaget på egen hånd som lead eller co-lead via CA100+ og/eller via samarbejdspartnere kan kun medregnes én gang.

Ved optælling af antal dialoger i alt om klimaforandringer kan et selskab tælles med flere gange, hvis der føres dialoger med det pågældende selskab på forskellige områder inden for klimaforandringer.

Dialoger i alt dækker over dialoger på tværs af alle ESG-emner, hvor et selskab kan tælles med flere gange, hvis dialoger har omhandlet forskellige emner. Dette målepunkt indgår ikke i F&P's branchehenstilling.

10. Nøgletal
Ejendomsinvesteringers bæredygtighed

Der henvises til P+'s politik for ansvarlige investeringer, hvori det fremgår, at ansvarlighed og samfundsansvar er indarbejdet i vores retningslinjer og investeringsprocesser ved investeringer i ejendomme.

Bæredygtighed i forretningsmodeller

11. Nøgletal
Tilslutning til Paris-aftalen

Der henvises til P+'s politik for ansvarlige investeringer, hvori der beskrives, hvordan Paris-aftalen er indarbejdet i vores retningslinjer og investeringsprocesser.

P+'s egne udledninger

12. Nøgletal
CO_2e-scope 2

CO_2e-scope 2 opgøres som indirekte emissioner, der stammer fra den energi, der er brugt til at producere elektricitet, fjernvarme og fjernkøling, som P+ har købt af en tredjepart til eget brug. Ved beregningen af indirekte emissioner er der taget udgangspunkt i location-based metoden, og der er ikke taget hensyn til hjemmearbejde.

13. Nøgletal
Energiforbrug

Nøgletallet beregnes som det samlede energiforbrug fra scope 1 og 2 (også fra vedvarende energikilder) opgjort i gigajoule gennem multiplikation med konverteringsfaktorer.

14. Nøgletal
Vandforbrug

Nøgletallet opgøres brutto og angiver summen af alt vand forbrugt fra alle kilder.

Øvrige ESG-nøgletal

Derudover rapporteres der også på øvrige nøgletal med udgangspunkt i FSR - Danske Revisorers anbefalinger til ESG-nøgletal til årsrapporten, der er udarbejdet i samarbejde med Finansforeningen og Nasdaq.

Sociale data

15. Nøgletal
Fuldtidsarbejdsstyrke
Fuldtidsarbejdsstyrken er angivet i gennemsnitlige antal FTE'er (Full Time Equivalenter).

16. Nøgletal
Kønsdiversitet
Nøgletallet angiver andelen af kvinder i fuldtidsarbejdsstyrken.

17. Nøgletal
Kønsdiversitet for øvrige ledelseslag
I opgørelse af kønsdiversitet for øvrige ledelseslag defineres en leder som en person med personale- og/eller fagligt ansvar.

18. Nøgletal
Lønforskel mellem køn
Gennemsnitlig lønforskel mellem køn angiver forskellen mellem den gennemsnitlige bruttoindtjening for mandlige og kvindelige ansatte som procent i forhold til mændenes bruttoindtjening.

19. Nøgletal
Medarbejderomsætningshastighed
Nøgletallet angiver andelen af frivilligt og ufrivilligt forladende medarbejdere.

20. Nøgletal
Sygefravær
Nøgletallet angiver antal fulde dage, som alle egne medarbejdere er syge, og der ikke er i job, i forhold til den totale fuldtidsarbejdsstyrke.

21. Nøgletal
Betalte skatter
Betalte skatter er ikke en del af vejledning udarbejdet af FSR - danske revisorer, Nasdaq og Finansforeningen.

Skatter vedrørende administration af pensionskassen er lønsumsafgift, ejendomsskatter på pensionskassens direkte ejede ejendomme, A-skat og AM-bidrag for pensionskassens ansatte.

Betalte skatter betalt af pensionskassens medlemmer er pensionsafkastskat (PAL), afgifter efter pensionsbeskatningsloven (PBL), A-skatter samt AM-bidrag på pensioner.

Ledelsesdata

22. Nøgletal
Bestyrelsens kønsdiversitet
Nøgletallet angiver andelen af kvinder i pensionskassens bestyrelse.

23. Nøgletal
Tilstedeværelse på bestyrelsesmøder
Nøgletallet angiver bestyrelsesmedlemmers tilstedeværelse på bestyrelsesmøder.

24. Nøgletal
Lønforskel mellem CEO og medarbejdere
Nøgletallet angiver, hvor mange gange medarbejdernes medianløn kan dækkes af CEO-kompensationen.

Periodiske oplysninger:

P+ Livscyklus,

P+ Balance,

P+ Vælger,

P+ Aktiemax,

P+ Obligationsmax

Bilag: Periodiske oplysninger

Model for periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produktnavn: Bilaget gælder for P+ Livscyklus (Lav, Mellem og Høj), P+ Balance, P+ Vælger, P+ Aktiemax og P+ Obligationsmax, herefter refereret til som "produktet".

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode):
5299000NAW3RQAVXMI33

Ved "**bæredygtig investering**" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de investeringsmodtagende virksomheder følger god ledelsespraksis.

EU-klassificeringssystemet er et klassificeringssystem, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over **miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.** Nævnte forordning indeholder ikke en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificeringssystemet eller ej.

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

☐ **Ja**

- ☐ Det foretog **bæredygtige investeringer med et miljømål:** __%
  - ☐ i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet
  - ☐ i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU- klassificeringssystemet
- ☐ Det foretog **bæredygtige investeringer med et socialt mål:** __%

☒ **Nej**

- ☒ Det **fremmede miljømæssige/sociale (M/S) karakteristika** og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på **3** %*
  - ☐ med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet
  - ☒ med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU- klassificeringssystemet
  - ☒ med et socialt mål
- ☐ Det fremmede M/S-karakteristika, men **foretog ikke nogen bæredygtige investeringer**

*Når minimumsandelen af bæredygtige investeringer i produktet gøres op på nuværende tidspunkt, indgår aktivklasserne likvide aktier[1], likvide erhvervsobligationer[2] og grønne statsobligationer[3]. Opgørelsen er baseret på omkring en tredjedel af den samlede portefølje på tværs af aktivklasser. Andelen af bæredygtige investeringer i porteføljen forventes reelt at være større, men kan endnu ikke opgøres, fordi datagrundlaget er utilstrækkeligt. I takt med at datagrundlaget for porteføljen forbedres, vil opgørelsen dække over flere aktivklasser.

Andel af bæredygtige investeringer opgøres iht. P+'s eksterne dataleverandørs metode for screening af likvide aktier og likvide erhvervsobligationer. Metoden er baseret på definitionen af en bæredygtig investering, jf. artikel 2(17) af forordning (EU) 2019/2088. Den screener for, at virksomheder skal følge god ledelsespraksis, samt at økonomiske aktiviteter ikke bør gøre væsentlig skade på et eller flere miljømæssige eller sociale mål, og at mindst 20 pct. af de økonomiske aktiviteter bidrager til et eller flere af sådanne mål. Metoden er nærmere beskrevet i de næste afsnit.

[1] Investeringer i aktier i børsnoterede selskaber.
[2] Investeringer i obligationer udstedt af børsnoterede selskaber.
[3] Investeringer i grønne obligationer udstedt af stater, hvor et beløb svarende til provenuet fra salget af den grønne statsobligation udelukkende anvendes til, helt eller delvist, at finansiere egnede og på forhånd fastlagte grønne statslige udgifter.

Bæredygtigheds-indikatorer måler, hvordan de miljø-mæssige eller sociale karakte-ristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opnås.

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller sociale karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt.

P+, Pensionskassen for Akademikere ("P+") har i produktet en målsætning at skabe det størst mulige afkast og samtidig være en ansvarlig investor.

Dette bilag skal give indsigt i, hvordan produktet har fremmet miljømæssige og/eller sociale karakteristika for rapporteringsåret 2022. Der har i investeringsprocessen fortsat været stort fokus på både at fremme miljømæssige og sociale karakteristika samt at identificere og håndtere negativ indvirkning på bæredygtighedsfaktorer.

Der har ikke været udpeget et referencebenchmark til produktet.

Hvordan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?

Følgende bæredygtighedsindikatorer anvendes så vidt muligt til at opnå miljømæssige og/eller sociale karakteristika, som produktet fremmer. Muligheden for anvendelse varierer dog på tværs af aktivklasser.

I 2022 har bæredygtighedsindikatorerne klaret sig som følger:

- Det samlede CO_2-aftryk for likvide aktier, likvide erhvervsobligationer samt direkte ejede ejendomme er steget fra 6 ton/mio. DKK til 6,6 ton/mio. DKK. Udviklingen er drevet af fald i markedsværdi.

- Som følge af P+'s årlige screening af børsnoterede selskaber i porteføljen mhp. at identificere selskaber, der har overtrådt FN's Global Compact principper, blev ni selskaber valgt ud til nærmere undersøgelse. Screeningen var baseret på data fra ekstern dataleverandør. P+ har vurderet disse selskaber kvalitativt ud fra henholdsvis alvorligheden af deres overtrædelser og status på vores aktive ejerskab med selskaberne.

  På baggrund af analysen er to af de ni selskaber blevet placeret på P+'s fravalgsliste på grund af brud på FN's Global Compact principper, herunder systematisk negativ indvirkning på miljø, menneskerettigheder og god ledelsespraksis, og hvor aktivt ejerskab har vist sig udsigtsløst. Derudover er yderligere to selskaber placeret på P+'s observationsliste. Vi vil nu følge udviklingen i disse to selskaber og monitorere dem for at vurdere, om de skal fravælges porteføljen eller fjernes fra observationslisten.

- Årlig screening af likvide aktier og likvide erhvervsobligationer, baseret på data fra ekstern dataleverandør, har vist, at der ikke har været eksponering mod selskaber, der agerer i strid med FN-traktater og -konventioner, som Danmark har underskrevet vedr. kontroversielle våben.

- Ingen danske ejendomme i porteføljen har fået nyt energimærke i rapporteringsperioden, men 36 tagboliger er blevet certificeret med Svanemærket.

- P.t. opgøres andelen af klimavenlige investeringer i porteføljen ikke.

- P+ har haft 233 dialoger med børsnoterede selskaber fra porteføljen vedr. sociale, miljø- eller ledelsesmæssige emner. Dialog (fx via mail, telefon eller møder) defineres ved, at der som minimum er modtaget en respons på henvendelsen fra selskabet.

- P+ har direkte tilsluttet sig syv investorerklæringer og -samarbejder, der har haft fokus på at fremme miljømæssige eller sociale karakteristika, herunder særligt menneskerettigheder, miljø og klima.

- Af P+'s fravalgsliste, som gælder for produktet, fremgår navne på børsnoterede selskaber samt lande, herunder nye tilføjelser eller fjernelser til listen.

- P+ har i produktet foretaget yderligere 37 fravalg af olie-, gas- og kulselskaber samt forsyningsselskaber, der producerer elektricitet ved brug af kul.

- Der er foretaget 17 nye likvide og illikvide[4] fondsinvesteringer til produktet. Alle er grundigt vurderet og scoret af P+ ift. kapitalforvalterens arbejde med ESG[5], herunder ledelsessystemer, integration af ESG-politikker og -due diligence samt rapportering. Syv af disse investeringer er af kapitalforvalterne klassificeret efter artikel 8 af forordning (EU) 2019/2088.

... og sammenlignet med tidligere perioder?

N/A

Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?

Produktet har fokus på at foretage investeringer i fonde og selskaber, som efterlever krav til definitionen for bæredygtige investeringer, jf. artikel 2(17) af forordning (EU) 2019/2088.

P+ har frem mod 2025 og 2030 sat sig nedenstående klimamål for hele porteføljen. Klimamålene påvirker også porteføljen og de bæredygtige investeringer i dette produkt.

Status for 2022 er følgende:

1. CO_2-aftrykket i børsnoterede aktier, erhvervsobligationer og direkte ejede ejendomme skal inden 2025 reduceres med 45 pct. og inden 2030 reduceres med 60 pct. sammenlignet med niveauet i 2019.
   I 2022 opnåede P+ sit oprindelige mål om at reducere CO_2-aftrykket fra investeringsporteføljen med 30 pct. inden udgangen af 2025. Det er sket på baggrund af en bredspektret indsats bestående af aktivt ejerskab, fravalg, energirenoveringer og justeringer i porteføljen.

2. P+ vil styrke det aktive ejerskab i relation til de 20 største CO_2-udledere i porteføljen af børsnoterede aktier og erhvervsobligationer.
   P+ har i 2022 startet dialog med de 20 største CO_2-udledere i porteføljen mhp. at påvirke dem i en grønnere retning. Navnene på disse selskaber er offentliggjort på observationslisten, som kan findes på vores hjemmeside.
   Vi vil løbende offentliggøre status for det aktive ejerskab med disse selskaber.

3. P+ vil løbende foretage klimavenlige investeringer fx i vedvarende energi og energibesparende renoveringer af bygninger, således at disse som minimum udgør 15 pct. af P+'s samlede investeringer i 2030.
   Der arbejdes p.t. på metoden, som andelen af klimavenlige investeringer i porteføljen skal opgøres på.

I produktets nuværende opgørelse af minimumsandelen af bæredygtige investeringer indgår p.t. aktivklasserne likvide aktier, likvide erhvervsobligationer og grønne statsobligationer.

For investeringer, der indgår i opgørelsen af minimumsandel af bæredygtige investeringer i produktet, gælder det, at mindst 20 pct. af omsætningen stammer fra økonomiske aktiviteter, der bidrager til miljømæssige mål som vedvarende energi, CO_2- og energieffektivitet og bæredygtigt landbrug eller sociale mål som uddannelse, ernæring og sygdomsbehandling.

Udover at bidrage positivt til et eller flere miljømæssige eller sociale mål må disse investeringer heller ikke gøre væsentlig skade på et eller flere af sådanne mål, og selskabet bør også følge god ledelsespraksis.

Hvordan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?

Metoden, der anvendes til at opgøre andelen af bæredygtige investeringer, står beskrevet på side 59. Hvis en investering i en økonomisk aktivitet skal siges ikke at gøre væsentlig skade på et eller flere miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål, fordrer metoden, at følgende gør sig gældende:

- Den må ikke have forbindelser til kontroversielle våben.
- Mindre end 1 pct. af omsætningen må stamme fra udvinding af termisk kul og salg af samme til eksterne parter.
- Må ikke være i en tobaksproducent og mindre end 5 pct. af omsætningen må stamme fra tobaksrelaterede forretningsaktiviteter.
- Den overordnede vurdering af selskabets kontroverser, dvs. negativ indvirkning på sociale eller miljømæssige forhold, må ikke være vurderet som 'alvorlige' eller 'meget alvorlige'. Det svarer til de to mest alvorlige trin i den fire-trins-skala, der benyttes til at vurdere kontroverser.

Ud fra ovenstående kriterier har ingen af de bæredygtige investeringer i 2022 gjort væsentlig skade på miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål.

Iht. P+'s politik for ansvarlige investeringer, som gælder for produktet, er de vigtigste negative bæredygtighedsindvirkninger derudover identificeret og vurderet, både forud for og efter, at nye investeringer blev foretaget i 2022.

De vigtigste negative indvirkninger er investeringsbeslutningernes betydeligste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer i forbindelse med miljømæssige, sociale og personalemæssige spørgsmål, respekt for menneskerettighederne, bekæmpelse af korruption og bekæmpelse af bestikkelse.

[4] Investeringer i fx private equity (aktier i ikke-børsnoterede selskaber), ikke-børsnoterede fonde (herunder kreditfonde), ejendomme, infrastruktur og skov. Investeringer er illikvide, når de ikke er børsnoterede og dermed ikke kan omsættes lige så nemt, da der skal bruges tid på at køber og sælger finder hinanden og bliver enig om den rigtige pris for aktiverne.
[5] Forkortelse for miljømæssige (Environment), sociale (Social) og ledelsesmæssige (Governance) forhold.

Produktets fravalgskriterier, som gør sig gældende og er bindende elementer i investeringsstrategien, bidrog ligeledes til, at både bæredygtige og øvrige investeringer ikke i væsentlig grad skadede nogle af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål. Fravalgskriterier kan findes på P+'s hjemmeside.

Hvordan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

P.t. rapporterer P+ ikke på indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer (PAI-indikatorer), jf. skema 1, 2 og 3 i Bilag I af delegerede forordning (EU) 2022/1288, på tværs af alle aktivklasser af produktet.

Der blev i 2022 taget hensyn til nedenstående PAI-indikatorer på følgende måder:

- Gennem bl.a. fravalg af 37 fossile selskaber og kulbaserede forsyningsselskaber samt gennem aktivt ejerskab er der taget hensyn til CO_2-aftryk på likvide aktier og likvide erhvervsobligationer.

- Gennem screeninger, aktivt ejerskab og fravalg er der taget hensyn til overtrædelser af internationale retningslinjer for ansvarlig virksomhedsadfærd, som vedrører menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorruption, herunder FN's Global Compact principper. Efter screening blev to selskaber fravalgt, og to selskaber blev placeret på observationslisten.

- Gennem fravalg er der taget hensyn til eksponering mod likvide aktier, erhvervsobligationer og så vidt muligt også illikvide investeringer, der agerer i strid med FN-traktater og -konventioner, som Danmark har underskrevet vedr. kontroversielle våben. Ingen selskaber blev identificeret i denne screening.

Negativ indvirkning på bæredygtighedsfaktorer er desuden integreret i P+'s politik for ansvarlige investeringer og indgår i vurderingen af investeringer før og efter, de foretages.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder? Nærmere oplysninger:

Iht. P+´s politik for ansvarlige investeringer, som gælder for produktet, tilstræbes det at etablere strukturer for arbejdet med ansvarlige investeringer, som er på linje med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv.

P+ monitorerer løbende porteføljen og foretager en årlig screening af likvide aktier samt likvide erhvervsobligationer, baseret på data fra ekstern dataleverandør, mhp. at identificere selskaber, der har overtrådt FN's Global Compact principper. Principperne refererer bl.a. til FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv. Som følge af screeningen var ni selskaber identificeret. P+ har vurderet disse selskaber kvalitativt ud fra alvorligheden af deres overtrædelser og status på vores aktive ejerskab med selskaberne.

På baggrund af denne analyse er to af de ni selskaber placeret på P+'s fravalgsliste, som gælder for produktet, efter brud på FN's Global Compact principper, herunder systematisk negativ indvirkning på miljø, menneskerettigheder og god ledelsespraksis, og fordi aktivt ejerskab har vist sig udsigtsløst. Derudover er yderligere to selskaber placeret på P+'s observationsliste, som også gælder for produktet. P+ vil følge udviklingen i disse to selskaber og monitorere dem for at vurdere, om de skal fravælges i porteføljen eller fjernes fra observationslisten.

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre væsentlig skade gælder kun for de investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål.

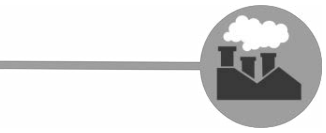

Hvordan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

P.t. rapporterer P+ ikke på indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer (PAI-indikatorer), jf. skema 1, 2 og 3 i Bilag I af delegerede forordning (EU) 2022/1288, på tværs af alle aktivklasser af produktet. Men hensyn til negative indvirkninger er så vidt muligt en integreret del af P+'s vurdering og monitorering af investeringer i produktet, både før og efter investeringer foretages.

P+'s metode til at arbejde med produktets negative bæredygtighedsindvirkninger tilstræbes at være på linje med FN´s retningslinjer om menneskerettigheder og erhvervsliv samt OECD´s retningslinjer for multinationale virksomheder. Derfor tilpasses tilgangen efter investeringens type, struktur samt væsentlighed og sandsynlighed for negative indvirkninger på mennesker, miljø og værdien af investeringen.

P+ prioriterer arbejdet med negative bæredygtighedsvirkninger ved at sammenholde, hvor der er en potentiel væsentlig negativ indvirkning på miljø og mennesker med sandsynligheden for, at den indtræffer.

I overensstemmelse med P+'s politik for ansvarlige investeringer, som gælder for produktet, fokuseres der på, om selskaber i produktets investeringsportefølje har god ledelsespraksis og derved bl.a. forebygger og afbøder negativ indvirkning på menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, klima, miljø, biodiversitet, ansvarlig skat og anti-korruption.

Under spørgsmålet om hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer på side 63 kan det ses, hvilke konkrete PAI-indikatorer, produktet har taget hensyn til.

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

Tabellen nedenfor giver et overblik over produktets 15 største investeringer målt på deres markedsværdi set i forhold til den samlede portefølje. Opgørelsen er pr. den 31. december 2022.

P+ investerer bl.a. igennem investeringsforeninger. En investeringsforening er en pulje af flere investorers penge. P+ er derfor medinvestor og ejer den del af puljen, som P+ har investeret.

For investeringerne i tabellen, der er kategoriseret 'investeringsfond', er der tale om P+'s investeringer igennem investeringsfonde. Der bliver ikke kigget igennem fonden. Det betyder, at de enkelte investeringer, der er foretaget i fonden, ikke er oplyst. Fondens mandat ses i kolonnen 'beskrivelse'. Fonden EMD Invest Verdensindeks har fx mandat til at investere i globale aktier som Apple, Microsoft og Amazon. Hvorimod fonden EMD Invest Danske Akt/2 har mandat til at investere i danske aktier som fx Novo Nordisk, Carlsberg og Mærsk.

For de investeringer, der er kategoriseret 'pengeinstitut' er der tale om alle P+'s direkte investeringer i realkreditobligationer og statsobligationer i et givent pengeinstitut. Fx vil både P+'s investering i en dansk statsobligation og en grøn dansk statsobligation indgå.

Investering	Sektor	% aktiver	Land	Beskrivelse
Kongeriget Danmark	Stat	12%	Danmark	Danske statsobligationer
EMD Invest Verdensindeks	Investeringsfond	12%	Danmark	Globale aktier
EMD Inv.Globale Akt.III	Investeringsfond	5%	Danmark	Globale aktier
Forenet Kredit FMBA (Nykredit/Totalkredit)	Pengeinstitut	5%	Danmark	Realkreditobligationer, indeksobligationer
EMD Inv. globale akt. I	Investeringsfond	3%	Danmark	Globale aktier
Alcentra Eur Loan F Class II G	Investeringsfond	3%	Luxembourg	Illikvid kredit
Absalon Loan Fund Class A	Investeringsfond	3%	Irland	Illikvid kredit
EMD High Income Credit US	Investeringsfond	3%	Danmark	Globale obligationer
EMD Invest Danske Akt/2	Investeringsfond	2%	Danmark	Danske aktier
EMD High Income Credit EU	Investeringsfond	2%	Danmark	Globale obligationer
EMD Inv. Gl.Akt.II	Investeringsfond	2%	Danmark	Globale aktier
Danske Bank A/S	Pengeinstitut	2%	Danmark	Realkreditobligationer, indeksobligationer
EMD Invest Emerging Markets Indeks	Investeringsfond	2%	Danmark	Emerging markets aktier
EMD Inv afd II obl	Investeringsfond	2%	Danmark	Emerging markets obligationer
KDII afd. 19 Global EM	Investeringsfond	2%	Danmark	Emerging markets aktier

Listen omfatter de investeringer, der **udgjorde den største andel af det finansielle produkts investeringer** i referenceperioden.

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

Hvad var aktivallokeringen?

Produktets investeringer opdeles i en likvid og illikvid portefølje. Den likvide portefølje består af investeringer i fx børsnoterede aktier, børsnoterede erhvervsobligationer, statsobligationer og realkreditobligationer. Den illikvide portefølje består fx af unoterede aktier (private equity), unoterede obligationer, ejendomme og infrastruktur.

Aktivallokering beskriver andelen af investeringer i specifikke aktiver.

Minimumsandelen af bæredygtige investeringer er pr. 31. december 2022 opgjort til 3 pct. på baggrund af P+'s eksterne dataleverandørs datagrundlag og metode for screening. I produktets nuværende opgørelse indgår p.t. likvide aktier, likvide erhvervsobligationer og grønne statsobligationer. Opgørelsen er baseret på ca. en tredjedel af den samlede portefølje på tværs af aktivklasser. Investeringer igennem fx hedgefonde er ikke medtaget i opgørelsen, da der endnu ikke er taget endelig stilling til, hvordan man behandler disse.

Den illikvide portefølje består af investeringer i fx ejendomme, infrastruktur, herunder inden for sol- og vindenergi, unoterede selskaber, skov og kredit. Den del af portefølje er på nuværende tidspunkt heller ikke omfattet i minimumsandelen af bæredygtige investeringer pga. utilstrækkeligt datagrundlag. Det forventes, at andelen af bæredygtige investeringer stiger i takt med, at datagrundlaget forbedres, og flere aktivklasser kan inkluderes i opgørelsen.

Pr. 31. december 2022 er andelen af investeringer, der er i overensstemmelse med miljømæssige eller sociale karakteristika, opgjort som produktets samlede portefølje (opgjort til 99% under "#1" i nedenstående figur), ekskl. den andel af porteføljen, som ikke er dækket af P+'s politik for ansvarlige investeringer, fx derivater (opgjort til 1% under "#2"). Andelen kan dog ændre sig i takt med, at markedsværdien af investeringerne under "#2" ændrer sig.

For at være i overensstemmelse med EU- klassificeringssystemet omfatter kriterierne for **fossilgas** begrænsninger for emissioner og overgang til fuldt vedvarende energi eller kulstoffattige brændstoffer inden udgangen af 2035. For **atomenergi** indeholder kriterierne omfattende sikkerheds- og affaldshåndteringsregler.

Mulighedsskaben de aktiviteter gør det direkte muligt for andre aktiviteter at yde et væsentligt bidrag til et miljømål.

Omstillingsaktiviteter er aktiviteter, for hvilke der endnu ikke findes kulstoffattige alternativer, og som bl.a. har drivhusgasemissionsniveauer, der svarer til de bedste resultater.

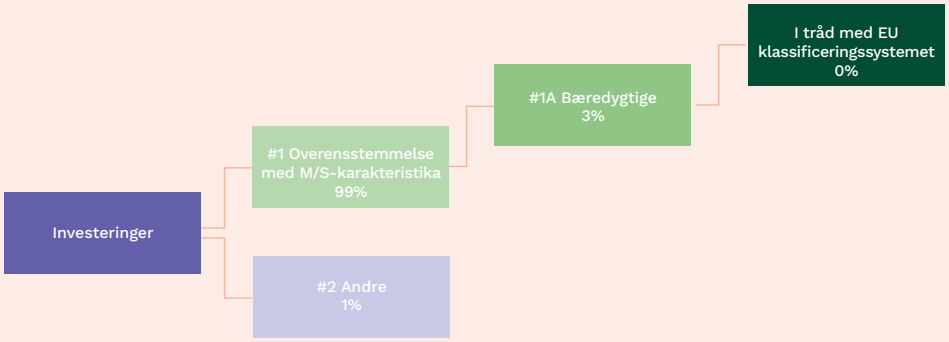

#1 Overensstemmelse med M/S-karakteristika omfatter de af det finansielle produkts investeringer, der anvendes til at opnå de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af det finansielle produkt.

#2 Andre omfatter de resterende investeringer i det finansielle produkt, som hverken er i overensstemmelse med de miljømæssige eller sociale karakteristika eller kan kvalificeres som bæredygtige investeringer.

Kategori **#1** Overensstemmelse **med M/S-karakteristika** omfatter:

-Underkategori **#1A Bæredygtige** omfatter bæredygtige investeringer medmiljømæssige eller sociale mål.

Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?

Investeringerne er foretaget bredt i forskellige sektorer. Den likvide portefølje er bl.a. investeret i sektorer som IT, pengeinstitutter, standardsoftware, halvlederkomponenter, sundhedsvæsen og sundhedsudstyr.

Den illikvide portefølje er investeret i sektorer som energiforsyning, herunder fremstilling af vindmøller, ejendomme, sundhedsvæsen og IT.

Sektorerne nævnt i den likvide og illikvide porteføljе er ikke udtømmende. Sektorerne er repræsentative for de sektorer, som fylder mere i porteføljerne, når man ser på deres andel i det samlede produkts porteføljе.

I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Det er på nuværende tidspunkt ikke et tilstrækkeligt datagrundlag til at vurdere overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Selskaberne oplyser ikke de nødvendige data i dag, og derfor er data, som i dag er tilgængelig, udelukkende estimeret på baggrund af eksterne dataleverandørs vurdering. Vi mener, det vil være utilstrækkeligt at oplyse om data, som udelukkende er estimeret. Derfor har vi sat andelen til 0 pct.

I takt med at EU's lovgivning udvides, og selskaberne selv begynder at oplyse om de nødvendige data, vil vi kunne give bedre oplysninger om minimumsomfanget af bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Vi forventer at medtage dette datapunkt, når de nødvendige data er tilgængelige.

Aktiviteter, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, udtrykkes som en andel af:

- **omsætning,** der afspejler andelen af indtægter fra de investeringsmodtagende virksomheders grønne aktiviteter.
- **kapitaludgifter** (CapEx), der viser de grønne investeringer foretaget af investeringsmodtagende virksomheder, f.eks. med henblik på omstilling til en grøn økonomi.
- **driftsudgifter** (OpEx), der afspejler de investeringsmodtagende virksomheders grønne operationelle aktiviteter.

Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet[6]?

- ☐ **Ja**
  - ☐ Inden for fossil gas
  - ☐ Inden for atomkraft
- ☒ **Nej**

Diagrammerne nedenfor viser med grønt procentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer.*

1. Investeringer i overensstemmelse med klassificeringssystemet, **inkl. statsobligationer***

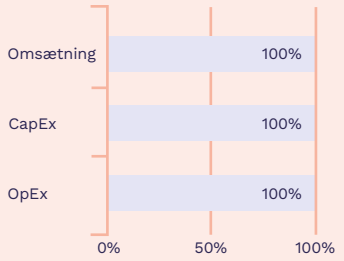

1. Investeringer i overensstemmelse med klassificeringssystemet, **ekskl. statsobligationer***

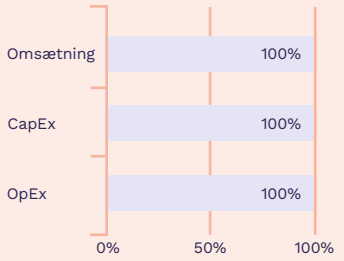

- I overensstemmelse med klassificeringssystemet: Fossilgas
- I overensstemmelse med klassificeringssystemet: Atomenergi
- I overensstemmelse med klassificeringssystemet (uden fossilgas & atomenergi)
- Ikke i overensstemmelse med klassificeringssystemet

**Med henblik på disse diagrammer omfatter "statsobligationer" alle statsengagementer*

- ***Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?***

  Produktet har ikke et mål for andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter. Andelen er derfor fortsat 0 procent.

- ***Hvordan var procentdelen af investeringer, der var i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, sammenlignet med foregående referenceperioder?***

  N/A

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke var i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

er bæredygtige investeringer med et miljømål, der **ikke tager hensyn til kriterierne** for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter i henhold til forordning (EU) 2020/852.

Som oplyst ovenfor har vi på nuværende tidspunkt ikke det datagrundlag, som er nødvendigt for at kunne opgøre, hvor stor en andel af produktets investeringer der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Af samme årsag kan vi heller ikke opgøre den andel, der ikke er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Produktet indeholder investeringer med både miljømæssige og sociale mål, men produktet har p.t. ikke fokus på en specifik fordeling på disse mål. Derfor er der ingen minimumsandel af investeringer med et socialt bæredygtigt mål.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var deres formål, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Kategori #2 Andre udgøres bl.a. af derivater. P+'s politik for ansvarlige investeringer, som gælder for produktet, gælder ikke for derivater og indeståenede ved kreditinstitutter. Derivater anvendes for at kunne opretholde et passende risikoniveau og bidrager dermed ikke til at opnå miljømæssige eller sociale karakteristika.

Hvilke foranstaltninger er der truffet for at opfylde de miljømæssige og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

I 2022 havde vi stort fokus på at bruge vores indflydelse og udøve aktivt ejerskab for at understøtte en ansvarlig udvikling hos de selskaber, vi investerer i. Vi prioriterede vores aktive ejerskab ud fra en vurdering af de væsentligste negative indvirkninger på miljømæssige og sociale karakteristika. Ud fra dette udøvede vi aktivt ejerskab både direkte og indirekte gennem kapitalforvaltere og samarbejdspartnere.

[6] Fossilgas- og/eller atomarrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget EU- klassificeringsmål — se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, er fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Der anvendes ikke et referencebenchmark til at måle de miljømæssige og/eller sociale karakteristika.

Referencebenchmarks er indekser til måling af, om det finansielle produkt opnår de miljømæssige eller sociale karakteristika, det fremmer.

- ***Hvordan adskiller referencebenchmarket sig fra et bredt markedsindeks?***

  N/A

- ***Hvordan klarede dette finansielle produkt sig med hensyn til bæredygtighedsindikatorerne for at fastslå, om referencebenchmarket var i overensstemmelse med de miljømæssige eller sociale karakteristika, det fremmer?***

  N/A

- ***Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?***

  N/A

- ***Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med det brede markedsindeks?***

  N/A

Periodiske oplysninger:

P+ Bæredygtig

Bilag: Periodiske oplysninger

Model for periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produktnavn: Bilaget gælder for P+ Bæredygtig, herefter refereret til som "produktet".

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode):
5299000NAW3RQAVXMI33

Ved "**bæredygtig investering**" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de investeringsmodtagende virksomheder følger god ledelsespraksis.

EU-klassificeringssystemet er et klassificeringssystem, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over **miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.** Nævnte forordning indeholder ikke en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificeringssystemet eller ej.

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

☐ **Ja**

- ☐ Det foretog **bæredygtige investeringer med et miljømål:** __%
  - ☐ i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet
  - ☐ i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU- klassificeringssystemet
- ☐ Det foretog **bæredygtige investeringer med et socialt mål:** __%

☒ **Nej**

- ☒ Det **fremmede miljømæssige/sociale (M/S) karakteristika** og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på **9** %*
  - ☐ med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet
  - ☒ med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU- klassificeringssystemet
  - ☒ med et socialt mål
- ☐ Det fremmede M/S-karakteristika, men **foretog ikke nogen bæredygtige investeringer**

*Når minimumsandelen af bæredygtige investeringer i produktet gøres op på nuværende tidspunkt, indgår aktivklasserne likvide aktier[1], likvide erhvervsobligationer[2] og grønne statsobligationer[3]. Opgørelsen er baseret på omkring en tredjedel af den samlede portefølje på tværs af aktivklasser. Andelen af bæredygtige investeringer i porteføljen forventes reelt at være større, men kan endnu ikke opgøres, fordi datagrundlaget er utilstrækkeligt. I takt med at datagrundlaget for porteføljen forbedres, vil opgørelsen dække over flere aktivklasser.

Andel af bæredygtige investeringer opgøres iht. P+'s eksterne dataleverandørs metode for screening af likvide aktier og likvide erhvervsobligationer. Metoden er baseret på definitionen af en bæredygtig investering, jf. artikel 2(17) af forordning (EU) 2019/2088. Den screener for, at virksomheder skal følge god ledelsespraksis, samt at økonomiske aktiviteter ikke bør gøre væsentlig skade på et eller flere miljømæssige eller sociale mål, og at mindst 20 pct. af de økonomiske aktiviteter bidrager til et eller flere af sådanne mål. Metoden er nærmere beskrevet i de næste afsnit.

[1] Investeringer i aktier i børsnoterede selskaber.
[2] Investeringer i obligationer udstedt af børsnoterede selskaber.
[3] Investeringer i grønne obligationer udstedt af stater, hvor et beløb svarende til provenuet fra salget af den grønne statsobligation udelukkende anvendes til, helt eller delvist, at finansiere egnede og på forhånd fastlagte grønne statslige udgifter.

Bæredygtigheds-indikatorer måler, hvordan de miljø-mæssige eller sociale karakte-ristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opnås.

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller sociale karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt.

P+, Pensionskassen for Akademikere ("P+") har i produktet en målsætning at skabe det størst mulige afkast og samtidig være en ansvarlig investor.

Dette bilag skal give indsigt i, hvordan produktet har fremmet miljømæssige og/eller sociale karakteristika for rapporteringsåret 2022. Der har i investeringsprocessen fortsat været stort fokus på både at fremme miljømæssige og sociale karakteristika samt at identificere og håndtere negativ indvirkning på bæredygtighedsfaktorer.

Der har ikke været udpeget et referencebenchmark til produktet.

Hvordan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?

Følgende bæredygtighedsindikatorer anvendes så vidt muligt til at opnå miljømæssige og/eller sociale karakteristika, som produktet fremmer. Muligheden for anvendelse varierer dog på tværs af aktivklasser.

Da produktet først blev lanceret i marts 2022, og derfor ikke har eksisteret i hele rapporteringsåret, er det ikke være muligt at give en retvisende beskrivelse af udviklingen af alle bæredygtighedsindikatorer. I nedenstående afsnit oplyses der om udvalgte indikatorer.

I 2022 har bæredygtighedsindikatorerne klaret sig som følger:

- Som følge af P+'s årlige screening af børsnoterede selskaber i porteføljen mhp. at identificere selskaber, der har overtrådt FN's Global Compact principper, blev seks selskaber valgt ud til nærmere undersøgelse. Screeningen var baseret på data fra ekstern dataleverandør. P+ har vurderet disse selskaber kvalitativt ud fra henholdsvis alvorligheden af deres overtrædelser og status på vores aktive ejerskab med selskaberne.

  På baggrund af analysen er et af de seks selskaber blevet placeret på P+'s fravalgsliste på grund af brud på FN's Global Compact principper, herunder systematisk negativ indvirkning på miljø, menneskerettigheder og god ledelsespraksis og hvor aktivt ejerskab har vist sig udsigtsløst. Derudover er yderligere to selskaber placeret på P+'s observationsliste. Vi vil nu følge udviklingen i disse to selskaber og monitorere dem for at vurdere, om de skal fravælges fra porteføljen eller fjernes fra observationsliste.

- Ingen danske ejendomme i porteføljen har fået nyt energimærke i rapporteringsperioden, men 36 tagboliger er blevet certificeret med Svanemærket.

- P+ har direkte tilsluttet sig syv investorerklæringer og -samarbejder, der har haft fokus på at fremme miljømæssige eller sociale karakteristika, herunder særligt menneskerettigheder, miljø og klima.

- Der er foretaget 17 nye likvide og illikvide[4] fondsinvesteringer til produktet. Alle er grundigt vurderet og scoret af P+ ift. kapitalforvalterens arbejde med ESG[5], herunder ledelsessystemer, integration af ESG-politikker og -due diligence samt rapportering. Syv af disse investeringer er af kapitalforvalterne klassificeret efter artikel 8 af forordning (EU) 2019/2088.

... og sammenlignet med tidligere perioder?

N/A

Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?

Produktet har fokus på at foretage investeringer i fonde og selskaber, som efterlever krav til definitionen for bæredygtige investeringer, jf. artikel 2(17) af forordning (EU) 2019/2088.

Produktet har frem mod 2030 sat sig nedenstående klimamål, som påvirker porteføljen af dette produkt. Klimamålene påvirker også porteføljen og de bæredygtige investeringer i dette produkt. Fordi produktet først blev lanceret i marts 2022, og derfor ikke har eksisteret i hele rapporteringsåret, er det ikke muligt at give en retvisende opgørelse af udviklingen af klimamålene.

Produktets klimamål frem mod 2030 er følgende:

1. Klimaneutral portefølje inden udgangen af 2030.

2. Klimavenlige investeringer skal som minimum udgøre 50 pct. af produktets samlede investeringer i 2030.

Der arbejdes p.t. på metoden for at opgøre andelen af klimavenlige investeringer i porteføljen.

I produktets nuværende opgørelse af minimumsandel af bæredygtige investeringer indgår p.t. aktivklasserne likvide aktier, likvide erhvervsobligationer og grønne statsobligationer.

For investeringer, der indgår i opgørelsen af minimumsandel af bæredygtige investeringer i produktet, gælder det, at mindst 20 pct. af omsætningen stammer fra økonomiske aktiviteter, der bidrager til miljømæssige mål, som vedvarende energi, CO_2- og energieffektivitet og bæredygtigt landbrug eller sociale mål som uddannelse, ernæring og sygdomsbehandling.

Udover at bidrage positivt til et eller flere miljømæssige eller sociale mål, må disse investeringer heller ikke gøre væsentlig skade på et eller flere af sådanne mål, og selskabet bør også følge god ledelsespraksis.

Hvordan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?

Metoden, der anvendes til at opgøre andel af bæredygtige investeringer, står beskrevet på side 71. Hvis en investering i en økonomisk aktivitet skal siges ikke at gøre væsentlig skade på et eller flere miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål, fordrer metoden, at følgende gør sig gældende:

- Den må ikke have forbindelser til kontroversielle våben.

De vigtigste negative indvirkninger er investeringsbeslutningernes betydeligste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer i forbindelse med miljømæssige, sociale og personalemæssige spørgsmål, respekt for menneskerettighederne, bekæmpelse af korruption og bekæmpelse af bestikkelse.

[4] Investeringer i fx private equity (aktier i ikke-børsnoterede selskaber), ikke-børsnoterede fonde (herunder kreditfonde), ejendomme, infrastruktur og skov. Investeringer er illikvide, når de ikke er børsnoterede og dermed ikke kan omsættes lige så nemt, da der skal bruges tid på at købe og sælger finder hinanden og bliver enig om den rigtige pris for aktiverne.

[5] Forkortelse for miljømæssige (Environment), sociale (Social) og ledelsesmæssige (Governance) forhold.

- Mindre end 1 pct. af omsætningen må stamme fra udvinding af termisk kul og salg af samme til eksterne parter.

- Må ikke være i en tobaksproducent og mindre end 5 pct. af omsætningen må stamme fra tobaksrelaterede forretningsaktiviteter.

- Den overordnede vurdering af selskabets kontroverser, dvs. negativ indvirkning på sociale eller miljømæssige forhold, må ikke være vurderet som 'alvorlige' eller 'meget alvorlige'. Det svarer til de to mest alvorlige trin i den fire-trins-skala, der benyttes til at vurdere kontroverser.

Ud fra ovenstående kriterier har ingen af de bæredygtige investeringer i 2022 gjort væsentlig skade på miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål.

Iht. P+'s politik for ansvarlige investeringer, som gælder for produktet, er de vigtigste negative bæredygtighedsindvirkninger derudover identificeret og vurderet, både forud for og efter, at nye investeringer blev foretaget i 2022.

Produktets fravalgskriterier, som gør sig gældende og er bindende elementer i investeringsstrategien, bidrog ligeledes til, at både bæredygtige og øvrige investeringer ikke i væsentlig grad skadede nogle af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål.

Hvordan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer

P.t. rapporterer P+ ikke på indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtigheds-faktorer (PAI-indikatorer), jf. skema 1, 2 og 3 i Bilag I af delegerede forordning (EU) 2022/1288, på tværs af alle aktivklasser af produktet.

Der blev i 2022 taget hensyn til nedenstående PAI-indikatorer på følgende måder:

- Gennem bl.a. fravalg og aktivt ejerskab er der taget hensyn til CO_2-aftryk på likvide aktier og likvide erhvervsobligationer.

- Gennem screeninger, aktivt ejerskab og fravalg er der taget hensyn til overtrædelser af internationale retningslinjer for ansvarlig virksomhedsadfærd, som vedrører menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption, herunder FN's Global Compact principper. Efter screening blev et selskab fravalgt, og to selskaber blev placeret på observationslisten.

- Gennem fravalg er der taget hensyn til eksponering mod likvide aktier, erhvervsobligationer og så vidt muligt også illikvide investeringer, der agerer i strid med FN-traktater og -konventioner, som Danmark har underskrevet vedr. kontroversielle våben.

Negativ indvirkning på bæredygtighedsfaktorer er desuden integreret i P+'s politik for ansvarlige investeringer og indgår i vurderingen af investeringer før og efter de foretages.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder? Nærmere oplysninger:

Iht. P+´s politik for ansvarlige investeringer, som gælder for produktet, tilstræbes det at etablere strukturer for arbejdet med ansvarlige investeringer, som er på linje med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv.

P+ monitorerer løbende porteføljen og foretager en årlig screening af likvide aktier samt likvide erhvervsobligationer, baseret på data fra ekstern dataleverandør, mhp. at identificere selskaber, der har overtrådt FN's Global Compact principper. Principperne refererer bl.a. til FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv.

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre væsentlig skade gælder kun for de investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål.

Hvordan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

P.t. rapporterer P+ ikke på indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer (PAI-indikatorer), jf. skema 1, 2 og 3 i Bilag I af delegerede forordning (EU) 2022/1288, på tværs af alle aktivklasser af produktet. Men hensyn til negative indvirkninger er så vidt muligt en integreret del af P+'s vurdering og monitorering af investeringer i produktet, både før og efter investeringer foretages.

P+'s metode til at arbejde med produktets negative bæredygtighedsindvirkninger tilstræbes at være på linje med FN´s retningslinjer om menneskerettigheder og erhvervsliv samt OECD´s retningslinjer for multinationale virksomheder. Derfor tilpasses tilgangen efter investeringens type, struktur samt væsentlighed og sandsynlighed for negative indvirkninger på mennesker, miljø og værdien af investeringen.

P+ prioriterer arbejdet med negative bæredygtighedsvirkninger ved at sammenholde, hvor der er en potentiel væsentlig negativ indvirkning på miljø og mennesker med sandsynligheden for, at den indtræffer.

I overensstemmelse med P+'s politik for ansvarlige investeringer, som gælder for produktet, fokuseres der på, om selskaber i produktets investeringsportefølje har god ledelsespraksis og derved bl.a. forebygger og afbøder negativ indvirkning på menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, klima, miljø, biodiversitet, ansvarlig skat og anti-korruption.

Under spørgsmålet om hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer på side 74 kan det ses, hvilke konkrete PAI-indikatorer, produktet har taget hensyn til.

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

Tabellen nedenfor giver et overblik over produktets 15 største investeringer målt på deres markedsværdi set i forhold til den samlede portefølje. Opgørelsen er pr. den 31. december 2022.

P+ investerer bl.a. igennem investeringsforeninger. En investeringsforening er en pulje af flere investorers penge. P+ er derfor medinvestor og ejer den del af puljen, som P+ har investeret.

For investeringerne i tabellen, der er kategoriseret 'investeringsforening', er der tale om P+'s investeringer igennem investeringsfonde. Der bliver ikke kigget igennem fonden. Det betyder, at de enkelte investeringer, der er foretaget i fonden, ikke er oplyst. Fondens mandat ses i kolonnen 'beskrivelse'. Fonden EMD Inv. Gl. Akt. II (DC) har fx mandat til at investere i globale aktier som Colgate-Palmolive CO og Cisco Systems. Hvorimod fonden EMD IV Wellington har mandat til at investere i globale statsobligationer.

For de investeringer, der er kategoriseret 'pengeinstitut', er der tale om alle P+'s direkte investeringer i realkreditobligationer og statsobligationer i et givent pengeinstitut. Fx vil både P+'s investering i en dansk statsobligation og en grøn dansk statsobligation indgå. Derudover vil P+'s investering i Danske Bank indeholder investeringer i danske realkreditobligationer hos Realkredit Danmark.

Listen omfatter de investeringer, der **udgjorde den største andel af det finansielle produkts investeringer** i referenceperioden.

Investering	Sektor	% aktiver	Land	Beskrivelse
EMD Inv. Gl.Akt.II (DC)	Investeringsfond	28%	Danmark	Globale aktier
Kongeriget Danmark	Stat	18%	Danmark	Danske statsobligationer
Forenet Kredit FMBA	Pengeinstitut	5%	Danmark	Realkreditobligationer, indeksobligationer
EMD IV Wellington	Investeringsfond	4%	Danmark	Emerging markets statsobligationer
Alcentra Eur Loan F Class II G	Investeringsfond	3%	Luxembourg	Illikvid kredit
Absalon Loan Fund Class A	Investeringsfond	3%	Irland	Illikvid kredit
Nordea Bank Abp	Pengeinstitut	2%	Danmark	Realkreditobligationer, indeksobligationer
Danske Bank A/S	Pengeinstitut	2%	Danmark	Realkreditobligationer, indeksobligationer
Danske Invest Hedge Fixed Inc.	Investeringsfond	2%	Danmark	Kredit hedgefond
Whitehelm Infrastructure Debt	Investeringsfond	1%	Danmark	Illikvid kredit
Prime Property Fund Europe SC	Pengeinstitut	1%	Danmark	Udenlandske ejendomme
MOMA Advisors Class A	Investeringsfond	1%	Danmark	Kredit hedgefond
Pimlico Mezz	Investeringsfond	1%	Danmark	Kreditobligationer
Nordea European Rates Opp.	Hedgefond	1%	Danmark	Kredit hedgefond
Global Infrastructure Part.III	Investeringsfond	1%	USA	Infrastrukturfond med fokus på forsyningsselskaber

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

Hvad var aktivallokeringen?

Aktivallokering beskriver andelen af investeringer i specifikke aktiver.

Produktets investeringer opdeles i en likvid og illikvid portefølje. Den likvide portefølje består af investeringer i fx børsnoterede aktier, børsnoterede erhvervsobligationer, statsobligationer og realkreditobligationer. Den illikvide portefølje består fx af unoterede aktier (private equity), unoterede obligationer, ejendomme og infrastruktur.

Minimumsandelen af bæredygtige investeringer er pr. 31. december 2022 opgjort til 9 pct. på baggrund af P+'s eksterne dataleverandørs datagrundlag og metode for screening. I produktets nuværende opgørelse indgår p.t. likvide aktier, likvide erhvervsobligationer og grønne statsobligationer. Opgørelsen er baseret på ca. en tredjedel af den samlede portefølje på tværs af aktivklasser. Investeringer igennem fx hedgefonde er ikke medtaget i opgørelsen, da der endnu ikke er taget endelig stilling til, hvordan man behandler disse.

Den illikvide portefølje består af investeringer i fx ejendomme, infrastruktur, herunder inden for sol- og vindenergi, unoterede selskaber, skov og kredit. Den del af porteføljе er på nuværende tidspunkt heller ikke omfattet i minimumsandelen af bæredygtige investeringer pga. utilstrækkeligt datagrundlag. Det forventes, at andelen af bæredygtige investeringer stiger i takt med, at datagrundlaget forbedres, og flere aktivklasser kan inkluderes i opgørelsen.

Pr. 31. december 2022 er andelen af investeringer, der er i overensstemmelse med miljømæssige eller sociale karakteristika, opgjort som produktets samlede portefølje (opgjort til 99% under "#1" i nedenstående figur), ekskl. den andel af porteføljen, som ikke er dækket af P+'s politik for ansvarlige investeringer, fx derivater (opgjort til 1% under "#2"). Andelen kan dog ændre sig i takt med, at markedsværdien af investeringerne under "#2" ændrer sig.

For at være i overensstemmelse med EU- klassificeringssystemet omfatter kriterierne for **fossilgas** begrænsninger for emissioner og overgang til fuldt vedvarende energi eller kulstoffattige brændstoffer inden udgangen af 2035. For **atomenergi** indeholder kriterierne omfattende sikkerheds- og affaldshåndteringsregler.

Mulighedsskaben de aktiviteter gør det direkte muligt for andre aktiviteter at yde et væsentligt bidrag til et miljømål.

Omstillingsaktiviteter er aktiviteter, for hvilke der endnu ikke findes kulstoffattige alternativer, og som bl.a. har drivhusgasemissionsniveauer, der svarer til de bedste resultater.

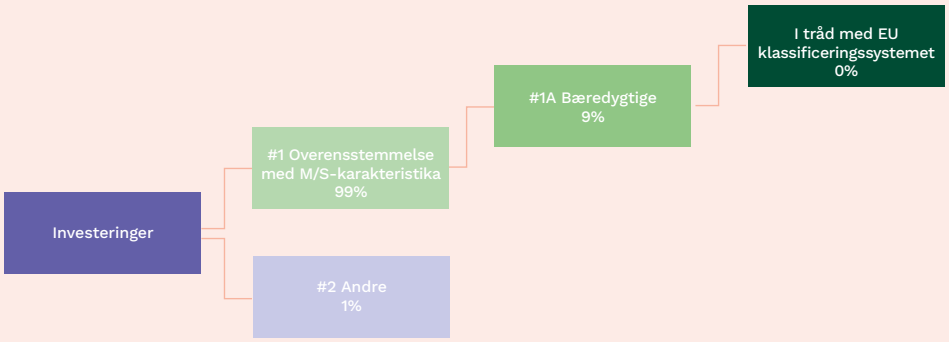

#1 Overensstemmelse med M/S-karakteristika omfatter de af det finansielle produkts investeringer, der anvendes til at opnå de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af det finansielle produkt.

#2 Andre omfatter de resterende investeringer i det finansielle produkt, som hverken er i overensstemmelse med de miljømæssige eller sociale karakteristika eller kan kvalificeres som bæredygtige investeringer.

Kategori **#1** Overensstemmelse **med M/S-karakteristika** omfatter:

-Underkategori **#1A Bæredygtige** omfatter bæredygtige investeringer medmiljømæssige eller sociale mål.

- ***Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?***

  Investeringerne er foretaget bredt i forskellige sektorer. Den likvide portefølje er bl.a. investeret i sektorer som IT, pengeinstitutter, standardsoftware, halvlederkomponenter, sundhedsvæsen og sundhedsudstyr.

  Den illikvide portefølje er investeret i sektorer som energiforsyning, herunder fremstilling af vindmøller, ejendomme, sundhedsvæsen og IT.

  Sektorerne nævnt i den likvide og illikvide portefølje er ikke udtømmende. Sektorerne er repræsentative for de sektorer, som fylder mere i porteføljerne, når man ser på deres andel i det samlede produkts portefølje.

I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Det er på nuværende tidspunkt ikke et tilstrækkeligt datagrundlag til at vurdere overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Selskaberne oplyser ikke de nødvendige data i dag, og derfor er data, som i dag er tilgængelig, udelukkende estimeret på baggrund af eksterne dataleverandørs vurdering. Vi mener, det vil være utilstrækkeligt at oplyse om data, som udelukkende er estimeret. Derfor har vi sat andelen til 0 pct.

I takt med at EU's lovgivning udvides, og selskaberne selv begynder at oplyse om de nødvendige data, vil vi kunne give bedre oplysninger om minimumsomfanget af bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Vi forventer at medtage dette datapunkt, når de nødvendige data er tilgængelige.

- ***Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet[6]?***

  ☐ **Ja**

  ☐ Inden for fossil gas ☐ Inden for atomkraft

  ☒ **Nej**

[6] Fossilgas- og/eller atomarrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget EU- klassificeringsmål — se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, er fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Aktiviteter, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, udtrykkes som en andel af:

- **omsætning,** der afspejler andelen af indtægter fra de investeringsmodtagende virksomheders grønne aktiviteter.
- **kapitaludgifter** (CapEx), der viser de grønne investeringer foretaget af investeringsmodtagende virksomheder, f.eks. med henblik på omstilling til en grøn økonomi.
- **driftsudgifter** (OpEx), der afspejler de investeringsmodtagende virksomheders grønne operationelle aktiviteter.

Diagrammerne nedenfor viser med grønt procentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer.*

1. Investeringer i overensstemmelse med klassificeringssystemet, **inkl. statsobligationer***

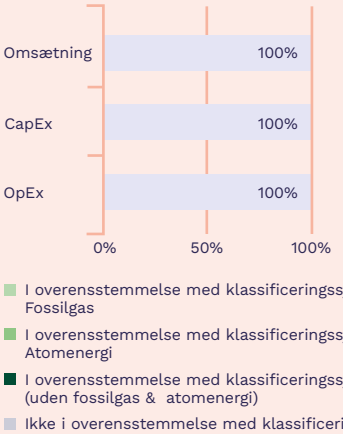

1. Investeringer i overensstemmelse med klassificeringssystemet, **ekskl. statsobligationer***

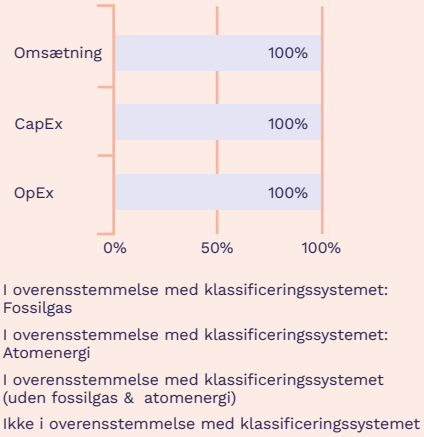

**Med henblik på disse diagrammer omfatter "statsobligationer" alle statsengagementer*

Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?

Produktet har ikke et mål for andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter. Andelen er derfor fortsat 0 procent.

Hvordan var procentdelen af investeringer, der var i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, sammenlignet med foregående referenceperioder?

N/A

er bæredygtige investeringer med et miljømål, der **ikke tager hensyn til kriterierne** for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter i henhold til forordning (EU) 2020/852.

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke var i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Som oplyst ovenfor har vi på nuværende tidspunkt ikke det datagrundlag, som er nødvendigt for at kunne opgøre, hvor stor en andel af produktets investeringer der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Af samme årsag kan vi heller ikke opgøre den andel, der ikke er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Produktet indeholder investeringer med både miljømæssige og sociale mål, men produktet har p.t. ikke fokus på en specifik fordeling på disse mål. Derfor er der ingen minimumsandel af investeringer med et socialt bæredygtigt mål.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var deres formål, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Kategori #2 Andre udgøres bl.a. af derivater. P+'s politik for ansvarlige investeringer, som gælder for produktet, gælder ikke for derivater og indestående ved kreditinstitutter. Derivater som fx rente- eller valutainstrumenter har til formål at afdække en rente- eller valutarisiko. Derivater som fx aktiefutures anvendes til at øge aktieeksponeringen og er i videst muligt omfang baseret på ESG indices. I vores opgørelse af investeringer i kategorien #2 Andre anses derivater som investeringer der ikke bidrager til at opnå miljømæssige eller sociale karakteristika.

Hvilke foranstaltninger er der truffet for at opfylde de miljømæssige, og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

I 2022 havde vi stort fokus på at bruge vores indflydelse og udøve aktivt ejerskab for at understøtte en ansvarlig udvikling hos de selskaber, vi investerer i. Vi prioriterede vores aktive ejerskab ud fra en vurdering af de væsentligste negative indvirkninger på miljømæssige og sociale karakteristika. Ud fra dette udøvede vi aktivt ejerskab både direkte og indirekte gennem kapitalforvaltere og samarbejdspartnere.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Der anvendes ikke et referencebenchmark til at måle de miljømæssige og/eller sociale karakteristika.

Referencebenchmarks er indekser til måling af, om det finansielle produkt opnår de miljømæssige eller sociale karakteristika, det fremmer.

- ***Hvordan adskiller referencebenchmarket sig fra et bredt markedsindeks?***

  N/A

- ***Hvordan klarede dette finansielle produkt sig med hensyn til bæredygtighedsindikatorerne for at fastslå, om referencebenchmarket var i overensstemmelse med de miljømæssige eller sociale karakteristika, det fremmer?***

  N/A

- ***Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?***

  N/A

- ***Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med det brede markedsindeks?***

  N/A

Billeder
Forside: Alex Gruber/Unsplash
S. 4, 10, 42, 45, 46, 48: Jakob Dall
S. 13: Brian Berg/Ritzau Scanpix
S. 14, 16: P+
S. 18: Greg Baker/AFP/Ritzau Scanpix
S. 21: Kelly Sikkema/Unsplash
S. 22: Claus Fisker/Ritzau Scanpix
S. 24: Alexander Klein/AFP/Ritzau Scanpix
S. 27: Gregers Tycho/Ritzau Scanpix
S. 28: Carlo Allegri/Reuters/Ritzau Scanpix
S. 30: Gelgas Airlangga/Pexels
S. 34: Thomas Rasmussen/Gonzales Photo/Ritzau Scanpix
S. 36: Maxim Tolchinskiy/Unsplash
S. 39: James Wainscoat/Unsplash
S. 41: Christophe Gateau/DPA/Ritzau Scanpix

P+
Pensionskassen for Akademikere
Dirch Passers Allé 76
2000 Frederiksberg

www.pplus.dk
kontakt@pplus.dk
+45 3818 8700
CVR-nr. 19676889

Ansvarlig pension til dem,
der former Danmark